

**Taiwanere
saksøker
Norge**

Nyhet s. 4-5

**FRYKTER FOR
STUDENTPUBENES
FREM TID**

Nyhet s. 10

UNIVERSITAS

Norges største studentavis | årgang 72, utgave 28 | www.universitas.no | onsdag 31. oktober 2018

McGUDSTJENESTE

De er som alle andre studenter. Unntatt på søndagene. Da møtes de til preken og party i menigheten eksperter kaller «kristendommens McDonald's».

Kultur s. 14-18

redaktør: **Runa Fjellanger**
runa.fjellanger@universitas.no 901 59 831

nyhetsleder: **Henrik Gjaever**
h.s.gjaever@universitas.no 986 70 257

fotosjef: **Odin Drønen**

desksjef: **Kari Eiring**

nettredaktør: **Mathea Reine-Nilsen**

MENINGER

Velferdsprofitt er dritt

I denne ukens utgave av Universitas kan du lese om at driften av Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus' (SiO) eiendommer og boliger har blitt tatt over av et selskap som ikke heleies av SiO selv. Det høres kanskje lite oppsiktsvekkende ut, men det nye selskapets største eier er den såkalte Tomagruppen – et privat selskap.

SiO har i alle år skiltet med at pengene de får inn går tilbake til studentene. Garantien for dette har hele tiden vært at SiO er en stiftelse, og derfor ikke kan ta ut profitt. Riktignok kan enkelte SiO-ansatte skilte med millionlønn, men griske kapitalister har aldri hatt mulighet til å ta overskudd i egen lomme. Ikke før nå.

Tomagruppen heleies av selskapet Toma Holding AS. Sistnevnte gikk mer enn 33 millioner kroner i overskudd i 2017. Det er ingen grunn til å tro at de har tenkt å gjøre noe annet i år.

SiO på sin side forsvarer det hele med at «de ser det som nødvendig å tilpasse SiOs eiendomsdrift til ny teknologi, økende kompleksitet og et større antall studentboligbygg.» Javel. Det bøter ikke på det faktum at man har fjernet et av hovedprinsippene til en studentsamskipnad.

Dersom det skulle være noen tvil om at outsourcingen vil gå ut over studentene kan man bare lytte til de ansatte som har blitt flyttet over i et nytt selskap.

– Arbeidsoppgaver vi før kunne utføre når studentene hadde behov for det, som en del av jobben vår, må nå faktureres til SiO, sier Roger Knapper til Universitas.

Altså er ikke bare driften utenfor stiftelsen SiOs kontroll, men studenter må ta en del av regningen.

Kan SiO virkelig stå for dette og samtidig hevde at alle penger studenter betaler inn til stiftelsen går tilbake til studentene? Mon det.

Four more years

Universitas gratulerer OsloMet-rector Curt Rice med fire nye år som rektor. I et intervju sier den smørblide rektoren at hans fremste visjon for de neste årene er å få Universitas til å skrive OsloMet (sic) slik kongen har bestemt at det skal skrives.

Sorry Rice, vi er for gamle for kongen befaler.

Universitas er en avis for og av studenter. Universitas er et nyhets- og debattorgan for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO). Universitas skal drive kritisk og uavhengig journalistikk, og være partipolitisk nøytral. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Daglig leder: **Simen Eriksen**
simen.eriksen@universitas.no 22 85 33 36

Annonsesvarer: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadr.: **Moltke Moes vei 33**

Postadr.: **Boks 89 Blindern, 0314 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Web: **www.universitas.no**

Regjeringen vil spare over 250 millioner ved å belønne de som uansett fullfører en grad – og straffe gjennomsnittsstudenten.

Pisk i gulrotklær

Kommentar

Runa Fjellanger, redaktør

Hva skulle du bli når du ble stor? Brannmann? Lege? Heks? Astronaut? Sjanse er stor for at du ombestemte deg. Kanskje allerede da 11-årsdagen kom og gikk uten uglepost. Eller langt senere, da du etter ett år på medisin forstod hvor mange urinprøver du måtte lukte på. Eventuelt da du fant ut at Volvo, to-roms på Stovner og filosofistudier ikke går hånd i hånd. Etter en rask kikk på vilbli.no/astronaut, og du er i gang med utdanning nummer to. Frykt ikke: Du er i så fall en ganske normal norsk student, ifølge Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Men nå vil høyere utdanningsminister Iselin Nybø svinge pisken.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019 er det lagt opp til en ny stipendordning, der du må fullføre en grad for å få omgjort 40 prosent av studielånet til stipend. Gjør du ikke det, får du kun 25 prosent av studielånet omgjort. Du risikerer dermed å bli lenket til de kjønnsstudiene du nå er sånn halvgira på, for ikke å drukne i studiegjeld. Og dagens vakre system, der du får 40 prosent omgjort til stipend om du fullfører året, kan forsvinne. Og med det er det bare å vinke farvel til alle videregående lærerne som en gang skulle bli diplomater, alle fengselsbetjenter med grunnkurs i fransk, og for ikke å snakke om alle tannleger med et år på musikkaldans bak seg.

«Du risikerer å bli lenket til de kjønnsstudiene du nå er sånn halvgira på»

Har ikke Nybø fulgt med i timen? Forslaget til ny stipendordning vil premiere kun de som uansett hadde fullført graden, ifølge Elisabeth Hovdhaugen, forsker ved NIFU. «Gulrotten» er altså helt bortkastet, fordi den treffer dem som er naturlig motiverte til å fullføre og flyr langt over hodet på den litt forvirra, men tross alt godhjerta og hardtarbeidende gjennomsnittsstudenten. Regjeringen bør heller være ærlige om hva det faktisk er: Et usselt sparetiltak som rammer den gjengse mannen og kvinnen på Kringsjø.

Det aller vanligste som finnes er nemlig at norske studenter har uryddige studieløp eller tar pause i studiene, ifølge NIFU. Og godt er det! At det er såpass lav terskel for å bytte studie, droppe ut eller ta en pause sørger for at færre fullfører en grad på tross av at de egentlig har skjont at utdanningen de tar, eller jobben de får, ikke er noe for dem.

En årsak til at norske studenter har vært på frafallstoppen blant OECD-land i over 15 år, kan være at fordi de aller fleste har muligheten til å studere her hjemme.

På tross av at jeg, som de fleste andre studenter, gjerne skulle sett studiefinansieringen øke, er det ingen tvil om at vi har spesielt gode muligheter for å ta høyere utdanning i Norge. Sammenlignet med resten av verden er verken lite penger eller dårlige karakterer et problem her til lands. Låneplassen leier oss gjennom opptil åtte år på skolebenken og det finnes mangt et studie uten opptakskrav. Det er ikke rart at mange faller fra, når så mange får muligheten til å teste om akademia er noe for dem. Det er heller ikke rart

Arkivaren

Historiske skråblikk av
Jantra «the skråblikk» Hollum

SATAN PÅ BLINDERN

I ukas kulturseksjon i Universitas kan du lese om kristne studenter som er en del av Hillsong-bevegelsen. I 2001 slo de satanistiske studentene seg ned på campus. «En studentforening som bygger direkte på læren til satanisten Aleister Crowley får fritt reklamere for seg selv i forelesningskatalogen. En oase i den gudsforlatte kristne ørken, som bygger på den thelemiske filosofi, beskriver de seg selv.» «Hvis man tar innholdet i Crowleys verk Lovens bok bokstavelig, uttrykker det en psykopatisk bevissthet som selv Hitler ville fått problemer med, sier religionshistoriker Karl Milton Hartveit.» Religionshistoriker Asbjørn Dybendal er derimot ikke bekymret for studentforeningen. «De er ikke noe spesielt mer farlige enn sosiale sammenkomster flest.»

Universitas nr. 3, 2001

TJUVRADDER PÅ VESTGRENSA

Endelig har Universitas foretatt seriøs krimjournalistikk. «Foruten tyveri av smykker, er det i hovedsak vanlige husholdningsartikler som har blitt stjålet. Hjemmelagde kinesiske vårruller, deodoranter, klær og en mobiltelefon er blant gjenstandene tyven har fått med seg fra studenthyblene på Vestgrensa,» skrev Universitas. «Det har ikke vært innbrudd i bygningen. Samskipnaden antar derfor at det er en beboer på Vestgrensa studentby som er den skyldige. Tyven har tatt matvarer, mens mer verdifulle ting har fått stå i fred.»

Universitas nr. 1, 2001

ILLUSTRASJON: ØIVIND HOVLAND

at så mange føler de bør studere, når man får høre om den såkalte *mastersyken* og hvor vanskelig det er å få jobb uten høyere utdanning. Alternativet er selvfølgelig dårligere: Et samfunn der kun de få har råd eller mulighet til å studere. Frafall, pauser og studiebytter er en liten pris å betale for det.

Vi trenger tross alt ikke enda en umotivert lærer som stirrer lengselsfullt ut av klasserommet mot skolegården, der landskapsarkitekten lykkelig plukker blomster. Eller en sosiolog som hater Max Weber og alskens teorier, mens hun drømmer om å pleie eldre på et gamlehjem. Det er slike mennesker vi risikerer å utdanne hvis Nybø får det som hun vil. Nybøs forslag straffer også de som kunne tenkt å spe på

lektorutdanningen eller legeutdanningen med for eksempel noen studiepoeng i psykologi. For la oss ikke glemme at langt ifra alle årsstudium er irrelevant i den jobben du tilslutt havner i. Så Nybøs forslag er sikkert bra for statskassen, men dårlig for samfunnet for øvrig.

Selv det å droppe ut har et ufortjent dårlig rykte. I september kunne du lese i Universitas om tre av de som knuser alle dropout-myter: En av Norges mest fryktede politiske reportere, en som vant «Norges smarteste» og en som sluttet på studiene for drømmejobben. Er det et mål at disse tre skulle ha fullført studiene, i stedet for å jobbe? Frafallsfarsen blir komplett når studenter som tar snarveien inn i arbeidslivet skal straffes økonomisk.

Heldigvis blir regjeringen avslørt av studentorganisasjonene, som i skrivende stund har samlet over 7000 underskrifter mot den nye stipendordningen. Heltene i dette eventyret får ofte velfortjent kritikk. Studentpolitikkerne er ofte langt unna og ukjente for studentene de representerer. De blir kritisert for å koste studentene for mye og skaffe studentene for få gjennomslag. Men la oss ikke glemme hvem studentpolitikkerne er innerst inne: Folk som gladelig har satt egne studier på vent eller hoppet av, for å lese gjennom Nybøs mange horrible forslag. Så la oss takke dem for at de er gjennomsnittsstudenter, og heie på at «friårene» deres betaler seg for oss alle.

Øyeblikket

av Eirik Bryhn Jacobsen

Pride for hele familien: Stotten for likestilt ekteskap for homofile er størst blant unge i Taipei, men en gruppe eldre kvinner lot ikke helsen stanse de fra å vise sin støtte.

UNIVERSITAS

Tips oss

tips@
universitas.no

Følg oss

På papir hver onsdag,
på nett hele tiden:

www.universitas.no

facebook.com/UniversitasOslo

twitter: @universitas_no

instagram: [universitas_offisiell](https://instagram.com/universitas_offisiell)

For oppdaterte studentnyheter.

På desken: Alexander Naug,
Solveig Bua Løken, Anna
Torst Saatvedt, Kari Eiring

Universitas støttes av Velferdstinget,
som står uten redaksjonelt ansvar.

nyhetsleder: **Henrik Giæver**
h.s.gjaever@universitas.no 986 70 257

NYHET

Fire nye år for Curt

SEIER: 25. oktober ble rektor Curt Rice orientert om at han får lov til å fortsette som rektor ved Oslomet.

– Jeg skal ikke være så frekk og si at jeg forventet dette, men jeg hadde et håp, sier Curt Rice til Universitas.

Han får sitte som rektor frem til august 2023. Det ble vedtatt i styret med ni stemmer mot to. De to resterende styremedlem-

ene stemte på Jan Gulliksen, som i stedet ble innstilt som nummer to etter Rice.

Rice oppgir at han synes det er en spennende tid å være rektor i Oslo på.

– At jeg fikk lov til å gå sjamøretappen med universitetsakkreditering var fryktelig morsomt, men det skal ikke stå stille her nå. Vi har masse som vi skal få gjort, og det skal vi gjøre i høyt tempo.

AVRIFOTO: ALF GRANLIMSENSEN

– DET ER YDMYKEN

My name, my right: Joseph har tatt initiativ for å samle taiwanere som oppholder seg i Norge og ikke får kalle seg taiwanske. Bevegelsen er blitt hetende «My Name, My Right». I frykt for kinesiske myndigheter ønsker han å være an

Ex on the bibliotek

KJENDIS: Studentersamfunnet i Bergen fikk seg en overraskelse da de arrangerte frokostmøte tirsdag 30. oktober. Vanligvis kommer det mellom 45 og 70 personer på møtene, men denne morgenen måtte oppmøtte finne seg i å sitte i trappene for å få plass. Det skriver Universitas' bergenske lillesøster Studvest. I saken kommer det frem at det store oppmøtet skyldes at Ex on the Beach-deltakeren Daniel Aakre

Pedersen var invitert for å snakke om reality-TV og sosialporno.

– Det er egentlig litt trist. I forrige uke hadde vi et arrangement om hijab-bruk der vi fikk inn debattanter helt fra USA, og da kom det rundt 50 personer. Det sier mye om hva som interesserer oss, sier en skuffet Lisa Eshoel Knudsen, som var med på å arrangere møtet.

Lavere utdanning

UTDANNING: Mens tidligere generasjoner har vært familiens første til å ta høyere utdanning, viser nye tall fra SSB at nesten hver femte tar nå lavere utdanning enn opphavet.

Det er nesten slutt på at de yngste i Norge oppnår høyere utdanning enn sine foreldre. Utdanningsnivået er høyt, men

det ligger ikke an til å stige mye mer, skriver Finansavisen.

– Det er et paradoks at vi i Norge har høy sosial mobilitet når det gjelder inntekt, men ganske lav når det gjelder utdanning, sier professor Kjell G. Salvanes ved Norges Handelshøyskole til NTB.

Taiwanske studenter «blir» kinesiske når de kommer til Norge. Nå har «Joseph» samlet inn nesten én million kroner for å saksøke Norge.

Søksmål

tekst Brage Egil Herlofsen
foto Roar Bye Blåsno-Falnes

Sensommeren 2016 ankommer «Sophia» Bergen for å tilbringe et år som utvekslingsstudent på UiB. Før hun reiste, har hun søkt oppholdstillatelse gjennom Utlendingsdirektoratets (UDI) nettsider. Men da hun skulle velge hjemland i skjemaet, støtte hun på et problem: Taiwan fantes ikke på listen, og hun ble tvunget til å velge Kina.

– Jeg ble først veldig skuffet, så sint. Da jeg kontaktet dem angående problemet, ba de meg om å velge Kina som hjemland, forteller Sophia til Universitas. Med hensyn til hvordan Kina behandler politiske dissidenter, ønsker hun å være anonym.

Kort tid etter fikk hun kontakt med jusstudenten «Joseph», som befant seg i samme situasjon. Og han aktet å gjøre noe med det.

Nå anklager de – og andre i samme situasjon – staten Norge for brudd på menneskerettighetene.

Folkefinansiert bevegelse

Initiativtakeren bak søksmålet, Joseph, ønsker også å være anonym av samme grunn som Sophia. Universitas møter ham i Oslo rett før han reiser hjem igjen til Taiwan.

Han er jurist og kom til Norge i 2015 for å studere internasjonale menneskerettigheter. Han forsøkte en periode å kvitte seg med statusen som kineser gjennom Taiwans representasjonskontor i Norge, men kom ingen vei. I mars i år bestemte han seg derfor for å prøve siste utvei, nemlig via rettssalen.

– Veilederne mine på fakultetet foreslo å bruke rettssystemet for å legge press på den norske staten. Selv om jeg er advokat, er det ikke sånn at jeg har umiddelbart lyst til å saksøke en stat, ler Joseph.

Etter at Aftenposten skrev om saken i mai i år, fikk bevegelsen også mediedekning i hjemlandet. Et taiwansk folkefinansieringsnettsted ved navn zecsec.com kontaktet Joseph, og en innsamlingskampanje ble startet 1. august.

Allerede 16 dager etter oppstarten hadde kampanjen 933 sponsorer som til sammen hadde donert et beløp tilsvarende en halv million norske kro-

ner. I dag nærmer tallet seg millionen.

Kan ta tre til fire år

– Det kan godt hende at feil hjemland på oppholdstillatelsen kan føre til forvirring i for eksempel en nød-situasjon eller i møte med tollvesenet, sier Joseph.

– Men det er tydelig at problemet også er hvor ydmykende det er.

Etter at han rådførte seg med veilederne sine, har han via Facebook og andre plattformer vervet andre taiwanere til saken sin. Joseph håper søksmålet starter på nyåret, og han

«Kina driver denne form for utpressing overfor mange land»

Torbjørn Færøvik, historiker

anslår at rettsprosessene kan ta mellom tre og fire år. Joseph sier at det er vanskelig å vite om de folkefinansierte pengene vil være tilstrekkelig for å prøve alle rettsmidler. Om saken ikke vinner fram i Norge, vurderer de å ta saken til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen.

En fredspris til besvær

Både Sophia og Joseph tror at Norges holdning til Kina og Taiwan er en måte å reparere forholdet til Kina etter den omstridte fredsprisutdelingen til Liu Xiaobo i 2010.

Når Universitas kontakter UDI for å få svar på hvorfor Taiwan ikke kan velges i søknaden om oppholdstillatelse, svarer de at Taiwan ikke anerkjennes som stat av Norge. Dette bekrefter også kommunikasjonssjef i utenriksdepartementet, Frode Overland Andersen.

– Norge har i mange tiår ført en ett-Kina-politikk. Det betyr at vi anerkjenner Folkerepublikken Kina som stat, men ikke Taiwan, skriver Andersen i en e-post.

– Norsk ett-Kina-politikk har ligget fast i mange tiår, og under skiftende regjeringer.

– Velkjent form for utpressing

Forfatter og historiker Torbjørn Færøvik har skrevet flere bøker om Kina, og beskriver saken som urovekkende. Han sympatiserer med de taiwanske studentene. Ifølge ham er dette en strategi Kina fører overfor alle land som de har diplomatiske forbindelser med.

– Kina driver denne form for utpressing overfor mange land. Jeg mener at Norge bør opptre mer bestemt overfor Folkerepublikken Kina, ikke bare i denne saken, men også i mange andre, skriver Færøvik til Universitas.

Taiwan

- Øy utenfor østkysten av Kina med en velfungerende demokratisk stat
- Staten kalles på folkemunne også Taiwan, men det offisielle navnet er Republikken Kina
- Folkerepublikken Kina, altså landet vi tenker på som Kina, hevder suverenitet over øya

«Alle» hater Nybø

Kritiserer forslaget: Det var en samlet studentfront mot regjeringens stipendforslag på Stortinget. Fra venstre: President i ANSA Hanna Flood, leder i NSO Håkon Randgaard Mikalsen, Janne Nyhus fra NSO, leder for Pedagogstudenter

Regjeringen vil kutte i stipendet til norske studenter. Det får en samlet studentbevegelse til å se rødt.

Stipendstrid

tekst Selma Joner
foto Charlotte Førde Skomsøy

I forrige uke inviterte Sosialistisk venstreparti en rekke studentorganisasjoner til Stortinget for å diskutere regjeringens nye forslag til stipendordning.

I forslaget til statsbudsjett for 2019 foreligger det et endringsforslag til den nåværende stipendordningen. Forslaget går ut på at studenter som fullfører en grad kan få omgjort 40 prosent av lånet sitt til stipend,

mens de som ikke fullfører en grad kun kan få omgjort 25 prosent.

Forslaget har blitt sterkt kritisert av studentmassen. Norsk studentorganisasjon (NSO) var raskt ute med å flagge sin misnøye, og har nå lansert en underskriftskampanje mot forslaget på opprop.no. Dette har fått mye oppmerksomhet, og antall underskrivere øker svært raskt.

– Misforstått argumentasjon

Regjeringen, med forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø i spissen, mener den nye stipendordningen vil gi studenter sterkere insentiver til å fullføre utdanning.

– Vår vurdering er at det er rimelig at utdanning som fører frem til en fullført grad belønnes mer enn utdanning som ikke gjør det, skrev Nybø i et leserbrev til Universitas nylig.

Vegard Rundberget i Norsk Tjeneste-

mannslag Ung (NTL Ung) kaller dette «fullstendig misforstått argumentasjon».

– Dette er nærsynt politikk som i praksis kun er penger i statskassa på studentenes regning. Vi er lei av at Siv Jensen skal ri oss studenter som en mare, sa han til en sal full av representanter fra studentorganisasjoner.

Med det nye forslaget vil 256,4 millioner kroner fristilles, og det er fremdeles uvisst hva disse pengene skal brukes til.

– Muligheter og lik rett til utdanning bør vi ha krav på. Hver krone som kuttes undergraver retten til at alle skal få seg god utdanning, sier Rundberget, og legger til:

– Forslaget forsterker de sosioøkonomiske forskjellene som allerede eksisterer blant dagens studenter.

Rundberget får støtte fra Trine Skaar, leder i Norsk sykepleierforbund student (NSF Student).

– Vi trenger at hele Norge tilegner seg

kompetanse og utdanning på tvers av alle sosiale lag. Det kan ikke være sånn at bare den perfekte studenten får ta utdanning, sier hun.

Ulike typer frafall

Ikke en eneste gang i løpet av høringen fikk forslaget støtte. Dette til tross for at samtlige studentorganisasjoner mener det er viktig å sørge for at flere studenter fullfører utdanningen sin. Men de er helt sikre på at dette ikke er veien å gå.

I høst viste en undersøkelse fra Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) at fire av ti norske studenter dropper ut av påbegynt grad. Dette er for så vidt ikke noe nytt, da norske studenter har toppet frafallsstatistikken i over femten år.

Hvorvidt studentene som faller fra har sluttet å studere fullstendig, eller kun har byttet til et annet studium, fremgår imid-

Nybøs forslag

Stipendientene Frank Bræin, Martin Folkvord fra Pedagogstudentene og leder for Unio-studentene Ruben Amble Hirsti.

lertid ikke i statistikken. Ifølge Elisabeth Hovdhaugen, som har forsket på rekruttering til og frafall i høyere utdanning hos Nordisk institutt for studier av innovasjon,

«Det kan ikke være sånn at bare den perfekte studenten får ta utdanning»

Trine Skaar, leder i NSF Student

forskning og utdanning (NIFU), er det en forskjell mellom «dropout», «stop-out» og «transfer».

Med «stop-outs» menes de studentene som forlater lærestedet midlertidig,

«transfers» omfatter de som skifter fra et lærested til et annet (eller fra et studium til et annet), og «dropouts» er de som slutter helt i høyere utdanning.

Leder i Norsk studentorganisasjon, Håkon Randgaard Mikalsen, mener det er viktig å skille mellom disse når man skal diskutere forebyggende tiltak.

– Vi i NSO er opptatt av premisset for frafallstallene som blir referert til. Er de problematiske? Ikke alt er «drop-outs», noe er «transfers». Vi savner et fokus på hvordan å redusere det uønskede frafallet, men er ikke overbevist om at alt er problematisk.

– Negative konsekvenser

Til stede i salen var også Synne Lerhol, generalsekretær i organisasjonen Unge funksjonshemmede. Organisasjonen representerer 25.000 unge mennesker med kronisk sykdom eller funksjonsnedsettelse, og

mange av disse er studenter. De er bekymret for konsekvensene et slikt forslag kan ha.

– Høyere utdanning er nøkkelen for å få studenter med funksjonsnedsettelse inn i arbeidslivet. Det er viktig å senke terskelen for å få oss gjennom høyere utdanning, ikke heve den.

Hun henviste til en SSB-undersøkelse publisert denne våren, som viser at hver fjerde student oppgir å ha en funksjonsnedsettelse.

– Selv om funksjonsnedsettelse i denne sammenhengen er bredt definert, viser det at det er normalt å slite i en periode, og at det er normalt å bli syk. Denne gruppen studenter blir oversett i Nybøs forslag, slår hun fast.

Utdanning for alle

Også Association of Norwegian Students Abroad (ANSA) stiller seg kritisk til for-

slaget. ANSAs president, Hanna Flood, mener det er mer hensiktsmessig å styrke rådgivningstjenesten i videregående skole. Her får hun også støtte fra Elevorganisasjonen (EO).

– Hvis man ønsker å straffe de som velger feil, må man gi dem en sterkere forutsetning for å velge riktig, sier Flood.

Hun mener at forslaget som foreligger vil føre til at flere føler seg dyttet gjennom studiene, og ender opp i yrker de ikke er skikket til.

– Ingen har lyst til å gå til en sykepleier som ikke har lyst og glød til å hjelpe mennesker, eller en lærer som ikke har lyst til å undervise, men som fullførte utdanningen i frykt for større studiegjeld.

Universitas har sendt en mail til Kunnskapsdepartementet om kritikken, men har foreløpig ikke fått svar.

universitas@universitas.no

Organisasjonene som var til stede

- Norsk studentorganisasjon (NSO)
- Elevorganisasjonen (EO)
- Unge funksjonshemmede
- Pedagogstudentene
- Norsk sykepleierforbund student (NSF Student)
- Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon studentene (NITO Studentene)
- Teknisk-naturvitenskapelig forening student (Tekna student)
- Norsk medisinstudentforening
- Association of Norwegian Students Abroad (ANSA)
- Sosialistisk Ungdom (SU)
- Utdanningsforbundet
- Norsk tjenestemannslag ung (NTL Ung)
- Norsk tjenestemannslag (NTL)

Den nåværende stipendordningen

- All basisstøtte er i utgangspunktet lån, men dette blir omgjort til stipend hvis du ikke bor sammen med foreldre under utdanning, har inntekt og formue under inntektsgrensen, og består utdanning
- Inntil 40 prosent av basisstøtten du får fra lånekassen kan bli gjort om til stipend dersom du fullfører tilstrekkelig med fag
- Den delen av basisstøtten som senere kan gjøres om til stipend, kalles omgjøringslån
- For å få full omgjøring av lån til stipend, må du bestå utdanningen du har fått støtte til
- Du kan få omgjort lån til stipend for utdanningen du har bestått, selv om du ikke har bestått alt du har fått støtte til

Kilde: Lånekassen

Det nye forslaget til stipendordning

- Høyere utdanningsminister Iselin Nybø foreslår at kun 25 prosent av lånet omgjøres til stipend dersom man fullfører nok fag. For å få omgjort de resterende 15 prosentene må man fullføre en grad
- Regjeringens mener dette vil få bukt med det høye frafallet i høyere utdanning

Tilbudsguiden

AVIS

Dagsavisen
Grubbegata 6
Oslo

dagsavisen@kundesenter.com
www.dagsavisen.no
Tlf: 22 99 80 50

50 % studentrabatt på Dagsavisen

MORGENBLADET

abo@morgenbladet.no

www.morgenbladet.no
Tlf: 23 33 91 80

50 % studentrabatt på Morgenbladet

Bestill her:
www.morgenbladet.no/student

vårt land

Få 50 % studentrabatt på Vårt Land

Bestill på VL.NO/STUDENT

kundesenter@vl.no

www.vl.no
Tlf: 22 310 310

LEGE

20% Studentrabatt!

LEGEVAKT
Gynekolog
Psykolog/psykiater

allmenn@ckms.no
www.ckms.no
Tlf: 23196040
Sørkedalsveien 10c, 0360 Oslo

MUSEUM

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter
Rådhusplassen, Oslo

Studentpris kr 80,-

Kom og se årets Fredsprisutstilling og fotoutstillingen «Fortell verden om oss».

Spennende aktuelle debatter med gratis adgang hver måned!

www.nobelpeacecenter.org

Opplev Popsenteret - et moderne og interaktivt opplevelsesmuseum for norsk populærmusikk.

Syng i studio !

Trondheimsvn.2 v/Schous plass
Tlf: 22 46 80 20

Se høstens aktiviteter her
www.popsenteret.no

kontakt@popsenteret.no

om; bymuseet

SØTTILLET
Bli med inn i en typisk 70-tallsleilighet. Se hvilke klær som var trendy og hvilke saker som engasjerte studenter.

Her finner du en jungel av tekniske dippedutter, alt fra telefoner til skrivemaskiner.

Studentbillett: 50 kr

Bymuseet i Frognerparken

oslomuseum.no

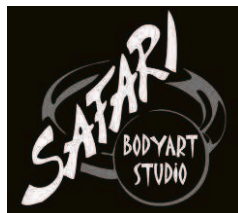
Norsk Teknisk Museum
Kjelsåsveien 143
0491 Oslo

Tlf: 22 79 60 00
www.tekniskmuseum.no

Studentbillett kr 100,-
Se høstens spennende utstillinger og aktiviteter!

Velkommen til oss!

PIERCING

Safari Bodyart Studio AS
Grensen 9
0159 Oslo

safarioslo@safaribodyart.no
Tlf: 22339700
www.safaribodyart.no

Planer om piercing?

20% studentrabatt på alle piercingsmykker.

Midt i byen!

PIZZA

Studenttilbud: Stor pizza 159,- kr

Gjelder kun ved fremvisning av gyldig studentbevis.

www.pizzabakeren.no

TANNLEGE

Sandaker Tannlegevakt
Sandakerveien 67A
0477 Oslo

Tlf: 22 15 20 00

www.sandakertannlegevakt.no

10% studentrabatt

Fokus på kvalitet og smertefri behandling til meget rimelig pris.

Garantert akutt time innen 2 timer

TRENING

Imperia Gym
Grefsenveien 9b
0482 OSLO

imperiangym@gmail.com
Telefon: 22 22 90 70
www.imperiangym.com

15 % studentrabatt

Få hjelp med din trening.

GRATIS OPPFØLGING av gode instruktører.
Gratis prøvetime.

Tilbudsguiden

-
**gode tilbud
til studenter
i Oslo**

Skuffet: – Jeg følte meg litt lurt, sier jusstudent Anders Petter Bakke, som klaget på en karakter ett

BLE ANBEFALT Å KLAGE:

Falt fra B til D

Jusstudent Anders Bakke ble mildt sagt ikke blid da han mottok den nye karakteren etter å ha klaget.

Karakterfall

tekst Knut Anders Finnset
foto Henrik Follesø Egeland

Tidligere dette semesteret skrev Universitas om studenter som klaget på karakteren sin og hoppet opp to karakterer eller mer. Det er imidlertid ikke alle som får positive overraskelser når de klager.

Etter å ha mottatt karakter B på eksamen, tok Anders Bakke kontakt med sensor for å høre hva som kom i veien for toppkarakter. Han forteller at sensoren mente oppgaven manglet ett element, men da Bakke påpekte at dette elementet var inkludert i oppgaven, skal han raskt ha blitt oppfordret til å klage. Det gjorde han – og raste ned til en D.

– Ikke et ordentlig klagesystem

Det var på eksamen i emnet individuell arbeidsrett, ved Det juridiske fakultet på Universitetet i Oslo, at Bakke ble utsatt for den dramatiske karakterendringen. Han er langt fra den første som har fått bakoversveis etter å ha mottatt ny eksamenskarakter etter blind sensur de siste årene.

– Jeg følte meg litt lurt, samtidig som jeg vet at man klager på eget ansvar. Når sensoren regner det som usannsynlig å gå ned, er det kjipt å da gå ned så til de grader.

Bakke mener for øvrig at klagesystemet ikke er sitt navn verdig.

– Gjennom blind sensur og uten mulighet for studenten til å komme med kommentarer til klagen, behandler ikke lærestedet klagen som sådan. Lærestedet ser bort i fra klagen, og behandler besvarelsen på nytt.

Bakke påpeker at det ikke er sånn man behandler klager i offentlig sektor.

– Det fremstår som et system som ikke sikrer noen grad av likebehandling. Man får inntrykk av at det er to sensorer som vektlegger helt forskjellige ting.

Mens den første sensoren trakk frem både positive og negative momenter i sin begrunnelse, var det utelukkende negative kommentarer fra den siste.

– Kanskje den første var for snill, og den andre for streng. Det er jo umulig for meg å vite. Man har ikke mulighet til å komme med innspill innen det faglige allerede er ferdig behandlet, og ka-

rakteren satt.

– Problematisk

Bakke tar en fritt sammensatt bachelorgrad ved siden av jobb, og må derfor prioritere tiden sin nøye. Han har valgt å ikke ta eksamenen på nytt med det første.

– For meg er det viktigere å fullføre graden først, og heller eventuelt forbedre karakteren senere. Men det er litt kjipt å gjøre det såpass dårlig, spesielt i det emnet jeg selv mener jeg er best i.

Bakke får gehør av studiedekan Erling Hjelmeng ved Det juridiske fakultet, som er enig i at dagens sensurordning ikke er god nok.

– Vi har tatt initiativ til å få reglene endret, men Kunnskapsdepartementet har avvist å gjøre noe. Hjelmeng mener ordningen er grunnleggende rettssikkerhetsmessig problematisk for studentene.

– Det er kanskje den ene situasjonen hvor man har mulighet til å klage, men ikke begrunne klagen. Akkurat der er studenter i en unik posisjon.

– Lei situasjon

Studiedekanan sier til Universitas at fakultetet jobber med å forbedre forholdene rundt sensurordningen internt. Eksempler på dette er å jobbe mer med sensorveiledning, en gjennomgang av hvordan sensormøtene er lagt opp, samt hvordan man legger opp selve eksamen.

Hjelmeng peker på nivåkontroll som et mulig tiltak.

– Sensoren får da forelagt eksempler på nivåene, og hva som regnes som en D-oppgave, C-oppgave, A-oppgave og så videre. Per i dag har sensoren få sammenligningsgrunnlag. Det er en lei situasjon, og vi skal forsøke å legge inn flere tiltak for å unngå store sprik i karaktergivning.

– Meningsløst

Bakke sier til Universitas at han ikke kan forstå hvorfor det ikke er mulig for en student å kunne fremlegge argumenter for klagen.

– Like meningsløst som det føles å sitte tilbake med en karakter under snittet, når jeg fikk tilbakemelding på at jeg burde fått en A.

BEKYMRET: Leder Martine Hoseth Myklebust og nestleder Live Rogne Furheim ved SVFF er redd vedtaket til kommunen vil svekke tilbudet til studentbaren U1 på Det samfunnsvitenskapelige fakultet på Blindern.

STUDENTBARER REAGERER PÅ SKJENKEVEDTAK

– Virker mot sin her

Studentpubene som drives av frivillige studenter frykter at et nytt vedtak fra kommunen kan sette en stopper for moroa.

Pub

tekst Hans Magnus Meland
foto Odin Drønen og Henrik Follesø Egeland

– Vi har ikke råd til å betale kurs for så mange. Det er synd og frustrerende, sier daglig leder ved studentbaren Kroa på BI, Julia Krog Kolff.

I et vedtak fra Oslo kommune 23. mai i år, ble det fastsatt at ansatte ved utesteder i Oslo som har

åpent etter klokken 01.00, må gjennomføre et såkalt «Salutt-kurs» (Sammen lager vi utelivet tryggere.)

Kurset, som koster 500 kroner per person, har altså som formål «å gjøre utelivet i Oslo tryggere».

Får konsekvenser

Dette skaper problemer for studentbarene, mener Peter Linge Hessen, Studie- og læringsmiljøansvarlig ved Studentparlamentet på Universitetet i Oslo.

– For å opprettholde dagens drift vil dette bli svært kostbart. Det er omtrent 750 personer som jobber frivillig i studentbarer rundt om i Oslo per dags dato. I tillegg må man regne med at 500 personer må ta kurset årlig, ettersom studentbarene rekrutterer nye frivillige hvert år.

Hessen forteller i en orientering til Studentparlamentet at

den praktiske konsekvensen av vedtaket blir at de fleste studentbarer må stenge klokken 01.00, eller kutte kraftig i kapasiteten. Han forteller videre at studentparlamentet har vært i møte med Næringsetaten.

– Vi er positivt overrasket over hvor villige de var til å strekke seg for å finne en løsning, sier han.

– Har ikke råd

Med 140 frivillige er studentbaren U1 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, en av studentbarene med størst besetning. Leder Martine Hoseth Myklebust og nestleder Live Rogne Funjem i Samfunnsvitenskapelig Fakultetsforening (SVFF) ved Universitet i Oslo, sier at U1 ikke har råd til å finansiere Salutt-kurs for de frivillige.

– Formålet med Salutt-kurset er jo å bedre sikkerheten for ute-

livet i Oslo sentrum. Om vi skal opprettholde besetningen vi har må vi stenge før klokken ett, slik at vi ikke trenger kursingen, sier nestleder Live Rogne Funjem.

– Vi er redde for at U1 blir et slags «førstedet» før de skal dra ned til et allerede presset Oslo sentrum. Da virker konsekvensene av vedtaket imot hensikten med kurset.

SVFF-leder Martine Myklebust legger til at det også vil gå utover tilbudet til studentene.

– Et alternativ til å stenge tidlig er å redusere besetningen på studentbaren. Det kan gå utover sikkerhet og kan føre til færre arrangementer. Man kan jo også be de frivillige om å betale for kurset selv, men dette vil neppe være populært ettersom det er dyrt. Vi vil ikke ekskludere frivillige på grunn av størrelsen på lommeboka.

Håper på løsning

Myklebust mener de har god kursing av de frivillige fra før, og er sett på som et lavrisikosted av politiet.

– Vi føler vi ikke trenger dette mest av utestedene i Oslo. Men vi tar ikke sorgene på forskudd, vi har troen på en løsning. Vi håper Næringsetaten kan godkjenne et forslag om at vi har en i baren etter klokken ett, som har tatt kurset. Det kan vi finansiere.

Studentbaren Kroa på BI Nydalen er også rammet av vedtaket. Med 109 frivillige står baren som en av de med flest blant studentbarene i Oslo.

– Kroa bidrar positivt til studentmiljøet, så vedtaket rammer bare studentene, sier Julia Krog Kolff, før hun fortsetter:

– Det kan føre til at vi må stenge baren klokken ett.

Oslomet-studenter reagerer på forskjellsbehandling

nsikt

Hun håper på en løsning som kommunen og studentbarene er fornøyde med.

– Vi håper at Næringssetaten kan tilby kurset for oss som en gruppe, slik at vi betaler en gruppepris og ikke 500 kroner per person. Vi er jo villige til å ta kurset, men det er jo kostnadene som er for høye.

Direktør for Næringssetaten, Gunnhild Haugen, sier at kommunen er lydhør for protestene, og at de hadde et møte i oktober med representanter fra studentpubene og velferdstinget.

– Vi samarbeider altså for eventuelt å kunne legge bedre til rette slik at det blir enklere for studentene å få tatt Salutt-kurset. Akkurat nå venter vi på et konkret forslag til tiltak fra studentpubene, som vi skal gi tilbakemelding på.

universitas@universitas.no

Retningslinjer: Eivind Skurdal leder for UI-koa ved OsloMet synes forskjellsbehandlingen i skjenkebevilgning er urettferdig.

De ansatte ved Oslomet hadde et arrangement med alkoholserving i skolens kantine. Da studentene søkte om å arrangere fest med medbrakt alkohol fikk de ikke lov.

Skjenkebevilgning

tekst Tuva Vik

foto Henrik Follesø Egeland

– Det oppleves jo rimelig urettferdig, sier Eivind Skurdal, leder for IU-kroa ved Oslomet.

IU-kroa, skolepuben for studentene på ingeniør-, teknologi- og datalinjene, søkte tidligere dette semesteret om å få avholde et arrangement med alkohol på skolens områder, men fikk beskjed av skolen om å avlyse.

– Det omtalte studentarrangementet ble stoppet i påvente av nye retningslinjer for studenters bruk av alkohol i Oslomets lokaler. Nye retningslinjer for studenters bruk av alkohol på campus er under utarbeidelse, sier eiendomsdirektør ved Oslomet Mariann Hole til Universitas.

Retningslinjene for de ansatte hindrer imidlertid ikke alkoholserving. Da prodekan Olsens kor hadde konsert i skolens kantine i september ble det servert alkohol.

Andre retningslinjer

Universitas har tidligere skrevet om nedleggelsen av lokalene til kroa på Oslomet, som på det tidspunktet het Høyskolen i Oslo og Akershus. Da studentbaren ble lagt ned til fordel for et såkalt «makerspace», skapte det store protester fra flere av studentene.

Tidligere i år sendte Oslomet ut et skriv til studentene som fastslo at man inntil videre måtte søke om skjenkebevilling fra kommunen for å ha arrangementer med alkohol på universitetet.

For de ansatte gjelder imidlertid Oslomets Akan-retningslinjer, som slår fast at sosiale arrangementer som julebord og sommeravslutninger ikke skal ha alkoholserving som hovedaktivitet, at alkohol skal serveres i moderate mengder og at det alltid skal finnes et alkoholfritt alternativ.

– Dobbelmoralsk

Leder for Sosialt utvalg ved Oslomet Snorre Klanderud sier at han ikke har noe imot at de ansatte har arrangementer med alkohol.

– Faktisk synes jeg det hørtes gøy ut, sier han, og forteller at han gjerne skulle sett flere slike arrangementer, men helst i egne lokaler dedikert til det, og ikke midt i kantine.

– Riktignok synes jeg det blir dobbeltmoralsk av skolen å tillate at ansatte har fester på skolen, samtidig som de nekter studenter det.

universitas@universitas.no

– Vi er bekymret for studentvelferden

Misfornøyd: Hovedtillitsvalgt i SiO og leder for Norsk Tjenestemannslag i SiO, Robert Sørensen mener at samskipnadens nye avtale med det private selskapet Toma vil gå utover studentene.

SiO-tillitsvalgt Robert Sørensen er bekymret for følgene av samarbeidet med det private selskapet Toma. – Pengene vil nå gå til et privat firma.

SiO

tekst Jonas Solgård og Kristine Sørheim
foto Henrik Follesø Egeland

Tidligere i år inngikk Student-samskipnaden i Oslo og Akershus (SiO) og det private selskapet Toma en avtale. Sammen har de startet et nytt selskap som skal stå for forvaltning, drift og vedlikehold av SiOs eiendommer og boliger.

Toma eier 51 prosent av selskapet, mens SiO eier resten.

Til Universitas forteller Robert Sørensen, tillitsvalgt i SiO, at han er bekymret for at den nye ordningen kan komme til å gå utover studentene.

– Tanken bak ordningen er at SiO skal sørge for mer ansvarlig

og forsvarlig bruk av studentenes penger, men vi mener at dette ikke er riktig måte å løse det på. Pengene vil nå gå til et privat firma istedenfor til studentvelferd, og det er vi bekymret for.

Det var avisen Fri fagbevegelse som først omtalte avtalen.

Rammer studentene

Han mener det vil være dumt om SiO skal gi fra seg det som han i dag beskriver som et helhetlig tilbud.

– Da SiO sto for all driften fantes tilbudene der hele tiden. Hvis de blir delt opp og utført av private aktører kan det skape mer usikkerhet for studentene. Forutsigbarheten forsvinner hvis man hele tiden må ha forhandlinger med private selskap.

Også Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo (UiO) er skeptiske til ordningen. I en resolusjon som ble vedtatt på deres møte torsdag 23. oktober skriver de at tjenestene bør tilbakeføres til SiO.

Videre i resolusjonen mener de at profittjag aldri skal være hovedmål for noen som utfører arbeid for SiO, men at hensyn til studentene skal ha prioritet.

Sørensen peker også på SHoT-undersøkelsen, som viste at én av

fire studenter oppgir å ha psykiske helseplager, og mener at det er enda en grunn til å la tilbudene være som de er.

– I den nye ordningen vil ikke studentene ha samme oversikt over hva pengene går til. Samskipnadene skal ikke bare tilby en bolig, men et bomiljø, og vi har et samfunnsansvar for å tilby helhetlige velferdstjenester.

– Vi må tenke profitt

Avtalen fører også til at flere av de ansatte i SiO ble overført til det nye privateide selskapet. Roger Knapper var en av de som ble flyttet over til det nye selskapet. Han hevder at de har fått færre rettigheter, men også mindre rom til å hjelpe studenter.

– Arbeidsoppgaver vi før kunne utføre når studentene hadde behov for det, som en del av jobben vår, må nå faktureres til SiO,

forteller Knapper.

– Toma som privat aktør ønsker å tjene på dette, og jeg kan ikke forstå hvordan dette skal bli billigere for studentene.

I en e-post til Universitas sier kommunikasjonsansvarlig i SiO, Nina Langeland at de ønsker å sikre god og profesjonell drift av studentboligene, og at de har troen på den nye ordningen.

– Bakgrunnen er at vi ser det som nødvendig å tilpasse SiOs eiendomsdrift til ny teknologi, økende kompleksitet og et større antall studentboligbygg. I dag har vi rundt 8.900 studentboliger og vi skal bygge en del flere de neste årene, blant annet på Blindern og Kringsjå. Kompetanseplanene og utviklingen av medarbeiderne var av stor betydning for valg av Toma som samarbeidspartner.

universitas@universitas.no

Visste du?

SiO er en stiftelse, og kan dermed ikke ta ut profitt. Toma er derimot et privateid selskap, og kan ta ut profitt.

«I den nye ordningen vil ikke studentene ha samme oversikt over hva pengene går til»

Robert Sørensen, tillitsvalgt i SiO

Leter etter svar på universets største mysterium – på Blindern

Universet – en uendelighet av stjerner og planeter. Ingen vet hvor stort eller gammelt det er. Det akter en gruppe norske forskere å gjøre noe med.

Mørke saker

tekst Gunhild Tveiten og Vemund Garden
foto Odin Drønen

Når man prater i vei om verdensrommets enorme dimensjoner kan det fort slå en hvor mye man faktisk ikke vet. Dette tenker professor i høyenergifyssikk ved UiO Heidi Sandaker mye på.

– Kanskje fire til fem prosent av universet er vanlig materie. Så er 27 prosent mørk materie, og resten mørk energi. Da begynner det å bli ganske mye vi ikke vet noe om, sier hun til Universitas.

Hun er én av flere forskere ved universitetet som sammen prøver å finne svaret på et av de – ifølge dem – største mysteriene i universet. Hva består mørk materie av? For å komme frem til svaret har de satt sammen en gruppe bestående av flere forskere fra forskjellige fagfelt, i samarbeid med Den europeiske organisasjon for kjernefysisk forskning (CERN).

Internasjonalt prosjekt

En av de andre forskerne er Torsten Bringmann, professor i teoretisk fysikk. Han beskriver et svar på hva svart materie er som noe helt eksepsjonelt for fysikken.

– Det vil kunne være den første partikkelen av et helt nytt univers hva gjelder grunnleggende fysikk.

De som kanskje er mest kjent for denne forskningen er CERN. Det er et intereuropeisk anlegg i Meyrin nær Geneva i Sveits, der det forskes på partikkel- og kjernefysikk.

– Det å lete etter mørk materie er et kjempestort internasjonalt prosjekt som har pågått i 30 til 40 år. Så det vi gjør her er å samle folk i Oslo som har forskningsinteresser som passer til det, forklarer Bringmann.

Knekker koden: Professorer ved Fysisk institutt Heidi Sandaker og Torsten Bringmann forsker på et av universets mysterier.

Gjenskaper mørk materie

For å gjenskape mørk materie bruker CERN partikkelakseleratoren LHC (The Large Hadron Collider). Det er verdens største og kraftigste partikkelakselerator. LHC-prosjektet er et forskningsprosjekt i en rekke av banebrytende forskning fra CERN.

Partikkelakseleratoren består av en 27 kilometer lang ring av superledende magneter med akseleratorer satt sammen for å øke energien i protonene på veien. Ifølge Sandaker kolliderer protonene i tilnærmet lysets hastighet.

Et av punktene hvor en kollisjon skjer er i den såkalte Atlas-detektoren. Denne har UiO sammen med Universitet i Bergen og Universitet i Stockholm laget 300 moduler til i Oslo.

– Hver gang to protoner kolliderer tar denne detektoren bilde. Dette skjer hvert tjudefemte nanosekund. Det er som å ta bilde av familien veldig ofte, og lete etter noe som er veldig sjeldent. Som når bestemor blunker, forteller Sandaker.

Men selv om protonene er små, er detektoren stor.

– Den er like stor som en åtte etasjer boligblokk.

– Vindu til en ny verden

I tillegg jobber de for tiden med å bygge nye deler til Atlas-detek-

toren i et laboratorium på fakultetet. Sandaker forklarer at dette skjer både på grunn av stråleskader, og at delene slutter å virke etter ti år. Videre skal hele den 27 kilometer lange ringen forbedres.

– Når LHC starter igjen vil den være oppgradert til å ta mange flere kollisjoner enn før.

Hva følgene av å lære hva mørk materie er, mener professorene det er utfordrende å sette fingeren på.

– Det er vanskelig å si hva «impact» er. Men det er veldig viktig for å vite hvordan universet har

utviklet seg. Vi hadde ikke sittet her uten mørk materie, sier Sandaker.

Det å kanskje ikke få svar på hva mørk materie er bekymrer ikke professorene. Bare det å se fremgangen og stadig lære noe nytt om hva mørk materie ikke er, er motivasjon nok for dem.

Men skulle de en gang få oppleve å knekke koden lover de at gleden blir mye større.

– Det blir vill jubel og kanskje litt sjokk, tror Sandaker.

Bringman frykter imidlertid ikke arbeidsløshet, dersom de skulle finne ut av hva mørk materie er.

– Det vil bare være et første vindu inn til en helt ny verden, som man da kan begynne å utforske.

«Vi hadde ikke sittet her uten mørk materie»

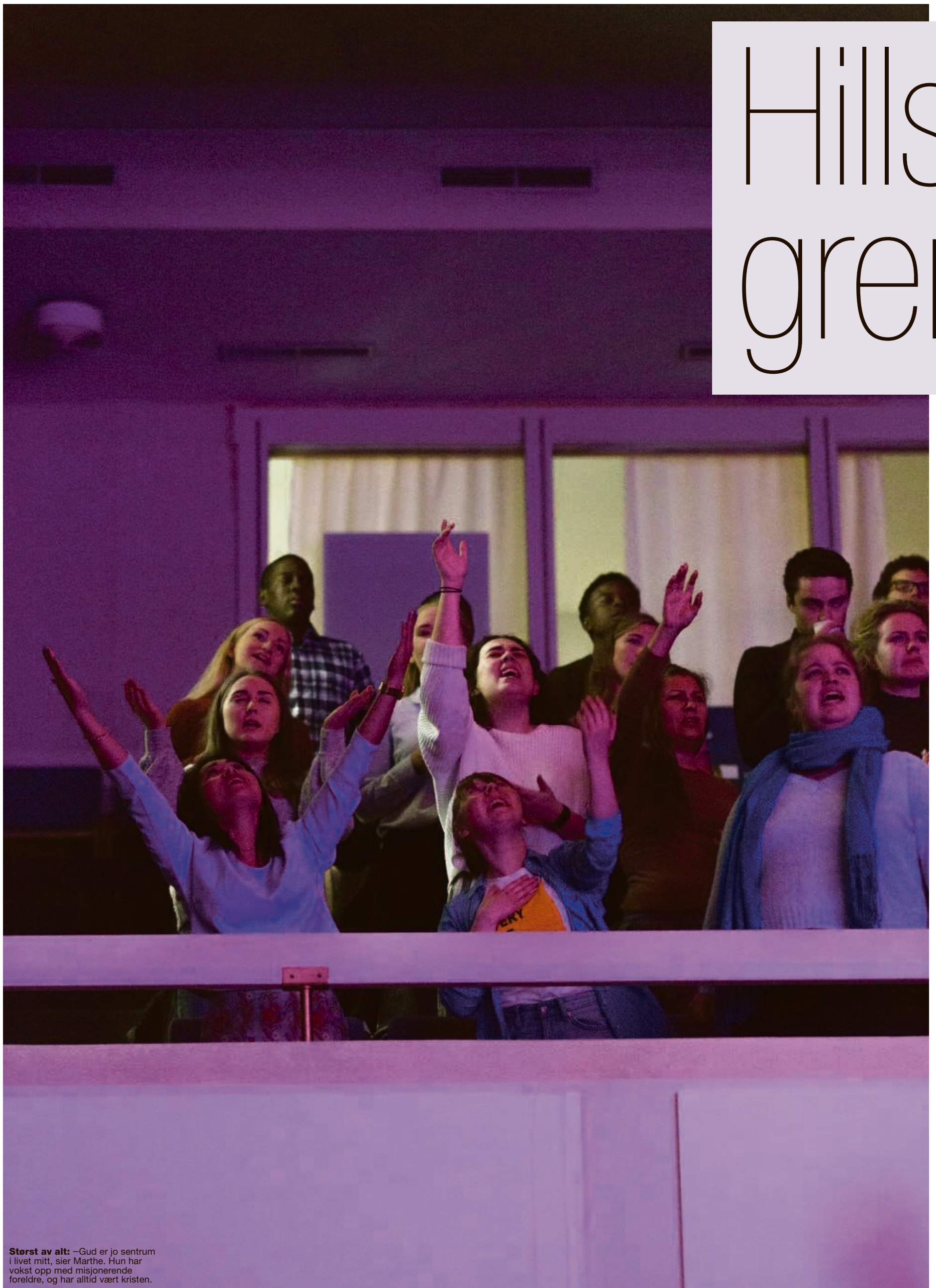
Heidi Sandaker, professor i høyenergifyssikk ved UiO

KULTUR

kulturredaktør:
johannes.fjeld@universitas.no

Johannes Fjeld
926 97 107

Hillsong gren

Størst av alt: –Gud er jo sentrum i livet mitt, sier Marthe. Hun har vokst opp med misjonerende foreldre, og har alltid vært kristen.

ong på sen

Johannes, Marthe, Kristian og Simon fyller hverdagen med studier og venner, og sjelen med Den Hellige Ånd. Hver søndag trapper de opp på kirketrappen for å gi seg over til lovsang, neonlys og Jesus.

Kristendom

tekst Kristine Sørheim
foto Charlotte Førde Skomsøy

Bassen smeller gjennom rommet og led-lysene blinker intenst.

– Velkommen til kirka, jubler en ung fyr fra scenen.

Klokken er 11:00 søndag morgen.

Gjengen som ventet utenfor dørene til Sannergata 12, var med sine runde briller, hvite sneakers og jeans til forveksling like andre studenter. Men mens brorparten av studentmassen fortsatt sover med en halvspist kebab og gårsdagens hook ved sin side, er denne gjengen klar for en annen type oppvåkning.

– Vi er vanlige mennesker, vi bare går i kirka hver søndag, sier Johannes Korsgården (25).

PREDIKANTEN

Johannes studerer på Høyskolen for Ledelse og Teologi og er med i den unge menigheten Hillsong Oslo. Denne søndagen er stemningen nesten kaotisk før gudstjenesten begynner. I dag kommer nemlig Robert Fergusson, en av de ledende pastorene i Hillsongbevegelsen, for å preke.

Å tre inn i kirka minner mer om et russetreff enn en typisk gudstjeneste: Ungdommer jubler idet bandet løper på scenen, med karaketekst på storskjerm, og synger alle med på poplåtene som åpner festen. Hendene til hundrevis av mennesker strekker seg mot taket.

– Det er mye ungdommer her, forteller Marthe van Vliet (20).

– Oslo er en studentby, og det merkes i menigheten.

Selv studerer hun grunnmedisin på Høyskolen Kristiania, og har nylig flyttet til Oslo etter et friår som misjonær. Hun forteller at hun

alltid har vært kristen og har vokst opp i et kristent hjem, men at hun har vokst veldig i tro det siste året.

Tiltrekker seg studenter

Da hun flyttet til Oslo for å studere, engasjerte hun seg straks i Hillsong, og går nå ukentlig på gudstjenester og er aktiv i «connectgrupper» hvor jevnaldrende møtes for å diskutere tro. Og hun er ikke alene: Hillsongs medlemsmasse består i stor grad av studenter. Kristian (23) og Simon (21) tror mye av appellen skyldes «energien» og fellesskapet.

– Jeg var først med i Philadelphiakirken, forteller Simon.

– Men jeg og en kompis ville prøve Hillsong, og vi ble tatt så godt imot. Vi ble dratt inn i det, satt i connectgrupper, og etterhvert team.

Team innebærer at man får ansvars-

oppgaver; den varme velkomsthilsenen jeg fikk var fra «welcoming-teamet», som Simon er en del av.

– Målet er at det skal være komfortabelt for folk, sier Kristian.

– Gjøre det lettere å se Jesus.

– Velkommen! *Du har kåme te ein happy-clap kirke*, roper pastoren på energisk Sandnesdialekt. Det jubles.

Oslo Business Forum ville rost formidlingsevnen til Hillsong.

Preken med storskjerm

Etter lovsang, informasjon om kollekt og en svært visuell «church news» på storskjerm, inntar dagens stjerne scenen. En Hillsong-pastor trenger ikke fem års teologiutdannelse for å lede en preken, her er det retoriske gaver og et kall som gjelder.

Ferguson snakker om å være en slik leder Jesus var, om «purpose» og om å være en «authority». Alt akkompagneres av en storskjerm med bibelvers og tidvis utforskende synthmusikk.

– Amen, messes det fra salen.

Fergusson erklærer at man ikke skal nyte prekenen hans.

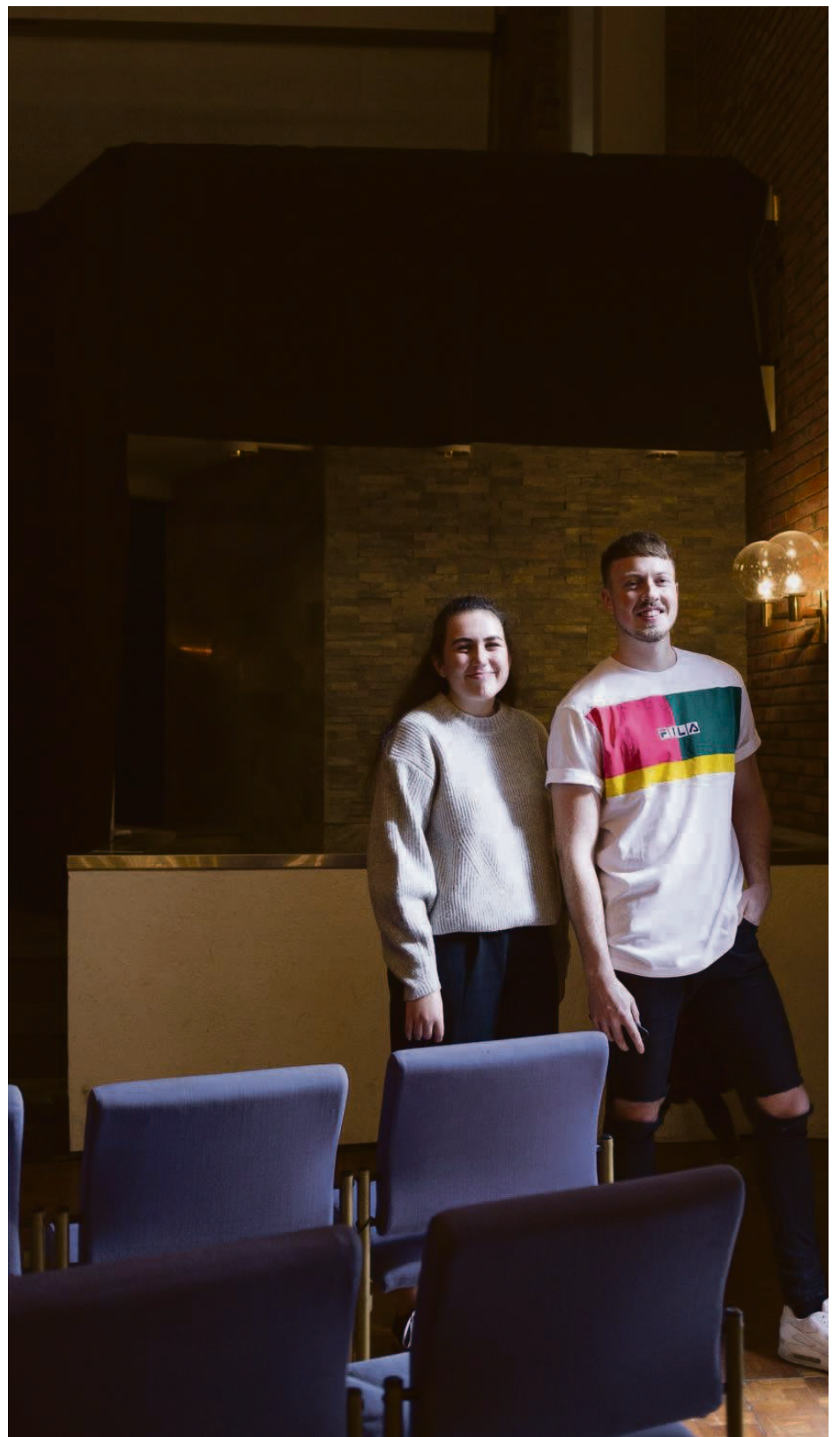
– I'm not here to entertain you, sier han. Han er her for å undervise. Marthe forteller at preknene ofte handler om å vokse som menneske og at man skal føle seg utfordret.

– Men på en bra måte. Du skal ikke gå fra en gudstjeneste og føle deg som en drit person, understreker hun.

Foreløpig føler jeg meg helt ålreit, selv om det stikker litt i samvittigheten når jeg lar være å vippse kollekten og «love»-bidrag til Ferguson, til tross for oppfordringene fra pastorer og storskjerm.

«Jesus gjorde vann om til vin, så jeg tenker at det må være greit»

Marthe van Vliet, student

Lyset og livet: Johannes og Marthes liv kretser rundt venner, studie og jobb. Og i sentrum av dette: Gud.

SYNDEN

◀ Pinsebevegelsen, som Hillsong stammer fra, er en såkalt bibeltro retning. De anser det som står skrevet i bibelen som Guds ord og tolker gjerne fortellingene bokstavelig.

– Ja, homofili er en synd

– Jeg tror jo at mennesker som ikke tar imot Gud havner i helvete, sier Marthe, men legger til at de egentlig ikke snakker så mye om synd.

– Personlig mener jeg alle er velkomne i kirken, sier hun,

– Gud elsker også synderen, og den kristne troen handler

mye om tilgivelse. Men ja, homofili er en synd.

– Gud skapte verden, og oss til å ha et godt liv. Hans plan for ekteskap er den beste, det er jo han som vet hva som fungerer, fortsetter Kristian, og skyter inn:

– Men måten enkelte homofile har blitt behandlet på gjennom historien er selvfølgelig ikke greit. Jesus tok til seg de utstøtte. Jeg er selv ikke perfekt, men Jesus elsker meg likevel.

De understreker at bevegelsen er opptatt av syndsforlatelse. Marthe forteller at hun selv har

slitt med skamfølelse i perioder, etter å ha «syndet og trådt feil», men at tro også har hjulpet henne til å gå videre.

– Jesus har tatt det for meg, sier hun.

– Redd for fordommer

Den sterke troen er ikke bare en utfordring for selvfølelsen, men

kan også by på konflikter i sosiale settinger. Simon sier at han må jobbe med seg selv for å tørre å fortelle at han er kristen når han møter nye mennesker

– Jeg er redd for å møte fordommer. Få

masse vanskelige spørsmål, og bli sett annerledes på.

De andre er mer komfortable med å proklamere troen sin.

– Hvis du er i ørkenen og finner et vannhull, så forteller du jo vennene dine om det, sånn føler jeg det med tro, forklarer Johannes.

– Hvis man ikke presser troen sin opp i trynet pleier det å gå bra, man må jo selv også strekke seg litt, sier Marthe

– Jeg er veldig åpen om troen min, men folk velger selv om de vil ta imot.

«Vi er vanlige mennesker, vi bare går i kirka hver søndag»

Johannes Korsgården, student

Hellig vann: – Jeg drakk mye mindre enn andre i fadderuka, og jeg følte meg ikke annerledes. Jeg driter egentlig i hva andre synes om meg, sier Simon.

Gira på Gud: Hillsong samler ukentlig hundrevis av studenter til partypregede gudstjenester for å hylle Gud.

Guds ord: – Troen min kommer gjerne frem i diskusjoner og sånn. Mange av mine meninger er jo fundamentert i bibelen, sier Kristian.

Hillsong

- Hillsong kommer opprinnelig fra Australia, og har der, i USA, i Sør-Amerika, Afrika og i deler av Europa, stor oppslutning og regnes som en megakirke. Bevegelsen har sine røtter i Pinsebevegelsen
- Pinsebevegelsen er den raskest voksende kristne bevegelsen i verden
- Hillsong Norway har nærmere 2000 aktive, fordelt på ti byer i Norge
- I Oslo anslår lokal pastor David Hasselhøy at de har 550 aktive som tilhører menigheten, han anslår at ca. to tredjedeler av disse er studenter
- Hillsong Oslo hadde i 2017 en inntekt på 5,3 millioner. 90 prosent av dette var gaveinntekter
- I tillegg til gudstjeneste har menigheten «Heart&Soul»-arrangementer 1–2 ganger i halvåret, samlinger for ledere, connectgrupper hvor medlemmer møter jevnaldrende for å diskutere tro, egne samlinger for ungdommer og pensjonister og kveldscollege med bibelskolering. Det arrangeres også andre markeringer og samlinger
- Søndagsgudstjenestene i Hillsong Oslo går av stabelen både 11: 00 og 17: 00 og samler til sammen rundt 700 mennesker

Kilder: David Hasselhøy, Pastor Hillsong Oslo. Ole Jakob Løland, postdoktor ved Teologisk Fakultet. Wikipedia.

STUDENTLIVET

Johannes og Marthe forteller at de ikke synes det er noen utfordringer med å ha ikke-troende venner, men for Simon er det annerledes:

– Jeg henger bevisst ikke like mye med mine ikke-kristne venner, som jeg gjør med de kristne, forteller han, og tenker litt:

– Jeg synes de setter meg på pause. Når jeg er med andre kristne, føler jeg at jeg blir et bedre menneske. Jeg blir bygd, liksom.

Kristian er enig med Simon, men presiserer at det er en balansegang.

– Ofte sitter jeg igjen med en takknemlighet etter å ha snakket med ikke-kristne. En takknemlighet for det jeg har med Gud.

Savner alternativer til fest

Det er ikke bare kirkekaffe som krysser leppene til de troende studentene: Alle fire nyter alkohol – med måte.

– Jesus gjorde vann om til vin, så jeg tenker at det må være greit, ler Marthe.

Samtidig forteller hun at fadderuka var tung, selv om hun deltok. Hun savnet alternativer til vors og festing, men sier at hun prøver å være flink til å initiativ til slikt selv.

Simon gikk et år på Handelshøysko-

len BI og innrømmer at han drakk under «Fadderullan»:

– Men mye mindre enn andre, legger han raskt til.

Kristian valgte helt å avstå fra å drikke i sin fadderuke, fordi han ikke likte drikkekulturen. Det ga ham mer overskudd til å gjøre andre ting, sier han.

– Avholds fadderuke anbefales, sier han.

«Drikke-og ligge»-kulturen

Kristian forteller at han er veldig komfortabel med å stå utenfor den typiske «drikke-og-ligge»-kulturen som preger studenthverdagen.

– Jeg har ikke noe problem med å koble med folk, selv om jeg ikke drikker, sier han.

– Egentlig synes jeg det bare er kleint med folk som må drikke for å ha det gøy.

– Bortsett fra akkurat det som skjer lørdagskvelden, er vi nok veldig like andre på vår alder, avslutter Johannes

Med smaken av gulrotkake i munnen, betraktelig saftigere enn den du får i SiO-kantina, åler jeg meg forbi jevnaldrende med forlovelsesringer og ut i Sannergata.

Idet jeg krysser veien hører jeg en smørblid sørlending rope etter meg:

– Velkommen tilbake neste søndag! ▶▶

Jesusparty: Gudstjenestene er en velregissert komposisjon av «corporate»-engelsk, lovsang, bibelsitater og neonlys.

GUDSTJENESTEN

Men allerede før en uke har gått er jeg tilbake. Robert Ferguson har vært på en todagers rundtur i det ganske land, og skal nå holde en siste preken i Norge. Om søndagens gudstjeneste var en bølge av energi, er denne tirsdagskveldens «Heart and soul»-arrangement en tsunami. Det klampetrapes og jubles.

Pastoren lover oss en fest av en samling. Også i kveld skal Ferguson skal hjelpe oss til å bli bedre mennesker, en bedre kirke. En kirke som kan hjelpe oss å overkomme våre personlige utfordringer, men også vår største nasjonale og globale utfordring: at det fortsatt finnes ikke-kristne.

Fergusson gir oss en prøvesmak på sitt nyeste prosjekt: En skole om «how to live a larger life». Del 1, «How to live in a community» gir oss en organisert, punktvis oppskrift for å leve i et kirkesamfunn: «Honour the leaders. Seek the good of others...»

– Marginalt i Norge

Ungguttene ved siden av meg noterer flittig i sine innbundne notatbøker.

Fergusson følger opp hvert av de fem punktene med anekdoter fra sitt eget liv. Han spøker, han kjefter, roper, smiler, forteller om da han helbredet en kvinne «both physically and spiritually», og viser til bibelvers. Når inntok disse amerikanske klisjeene kirka?

Ole Jakob Løland, postdoktor ved Det teologiske fakultet, sier han forstår at jeg beskriver det som en ame-

rikanisering.

– Det er et visst poeng å betegne det sånn, sier han.

Løland er en av forfatterne bak den nylig utgitte boka «Global kristendom. En samtidshistorie», og har blant annet forsket på nye former og globale trender innenfor kristendommen.

– Hillsong spres raskt og vinner stor oppslutning, men det er verdt å merke seg at den fortsatt er marginal i Norge og Nord-Europa. Det blir interessant å se om de klarer å bli en størrelse å regne med fremover.

Det tror Løland imidlertid ikke. Han peker på at min «sosialdemokratiske ryggmargsrefleks» nok er typisk for nordmenn.

Assosiasjoner til selvhjelpskurs

– Hillsong forkynner det som kan kalles en prosperity gospel, herlighetsteologi, som vokste frem i USA på 1950 i et religiøst og politisk klima hvor kommunisme var demonisert og man hadde en enorm tro på individet og de frie markedskreftene. Et teologisk svar på den amerikanske drømmen, sier han og fortsetter:

– Det forkynnes at det er Guds vilje at du skal ha materiell velstand og sjelleg lykkelig. Det er ikke rart at man kan få assosiasjoner til selvhjelpskurs. Flere av pastorene selger millioner av eksemplarer av selvhjelpsbøker. I denne formen for kristendom er det en enorm tro på at individet kan endre seg og sin egen situasjon.

«Et teologisk svar på den amerikanske drømmen»

Ole Jakob Løland, postdoktor ved Det teologiske fakultet

MARKEDSTROEN

Den amerikanske sjargongen manifesterer seg ikke bare gjennom språket: I bønnene bes det også for større hus, boligsalg og bedre økonomi.

Pastoren med sandnesdialekt avslutter en anekdote om å ha en plan med å rope: «fem millioner deilige skattefrie norske kroner» fra scenen.

Løland peker på at herlighets-teologien som ofte forkynnes av Hillsong-pastorer internasjonalt ukritisk omfavner deler av en kapitalistisk ideologi.

– Det er ingen kritisk samfunnsanalyse til hvordan kapitalismen arter seg, sier han og viser til eksempelet om uttalsene om boligsalg:

– Du vil ikke møte noen problematiseringer av hvordan dette boligmarkedet fungerer: av hvem som vinner og taper på det. «Prosperity gospel» er en fortelling uten tapere.

Imagebygging

Hillsong legger mye ressurser ned i imagebygging: de har en profesjonell og plettfri profil på sosiale medier, talene er suggerende, og corporate-engelsken flettes inn i preknene: «Gud e hær, han har kåme for å stir things up».

Løland peker på at dette er typisk for pinsebevegelsen.

– Pinsebevegelsen dyrker det emosjonelle på grensen til det

massesuggerende og fremstår spontant og fritt, men når du ser nærmere på det ser du at ting er velregissert av lederne.

Global merkevare

– Med fare for å være litt vulgær, sier han og ler litt:

– Så kan man kanskje si at pinsebevegelsen er «kristendommens McDonald's»: Den etablerer seg over-

alt, med visse lokale tilpasninger. Hillsong har befestet seg som en global merkevare som man vet selger og et konsept man vet har appell.

Guttene jeg snakker med lurer på om de to dagene i menigheten har brakt meg nærmere Jesus. Jeg må innrømme at det foreløpig ikke ser ut til at vi skal til samme sted etter vår tid på jorda. Løland sier at selv om Norge på mange måter er kjempemarked for Hillsong, så er nok nordmenn «ganske vaksinert» mot denne typen forkynnelse.

– Jeg tror nok mange, som deg, vil være skeptiske til denne kristne troen kombinert med markedstroen og individualismen.

Så jeg blir nok ikke alene der nede. Jeg takker Hillsong-guttene pent for intervjuet.

– Selv takk, sier Kristian,

– Og ja: Ta med at Simon er singel. For øvrig vil ingen av dem date en ikke-kristen.

«Pinsebevegelsen er kristendommens McDonald's»

Ole Jakob Løland, postdoktor ved Det teologiske fakultet

MIN STUDIETID

tekst Jantra Pernille Hollum
foto Charlotte Førde Skomsøy

– Egentlig hadde jeg lyst til å fise rundt og røyke bøtter

■ HVEM: Raymond T. Hauger

■ NÅR: 2005

■ HVA: Heksetro og trolldom i Europa 1400-1700, ex.phil og ex.fac

■ HVOR: Universitetet i Oslo

Sov på Blindern, danset på byen: Musiker og bytryne Raymond T. Hauger lever for helgen.

På universitetet skjønte Beglomeg-vokalisten at academia ikke var helt hans greie. Men kanskje Raymond T. Hauger lærte noe magi?

– SHYYYYIT, THAT'S A TON OF ROCK!

Det var alt Beglomeg-vokalist Raymond T. Hauger rakk å si før NRK kuttet Spellemannstalen hans i 2015.

Andre husker ham kanskje fra da han kysset Susanne Sundfør på samme arrangement.

De som så hele talen fikk høre de avsluttende ordene: «MEN FØRST ER DET HELG!». Universitas møter ham på en mandag.

Blindern, mann!

– Jeg valgte det rareste emnet jeg greide å finne, sier Hauger med et kaffekrus fra Stockfleths i hendene og null ironi i stemmen.

I tillegg til ex.phil og ex.fac, falt valget på det ingen skulle tro at noen kunne studere: «Heksetro og trolldom i Europa 1400–1700.»

I dag kan ikke Hauger huske nøyaktig hva han lærte de timene i forelesningssalen, utover at han synes det teoretiske innholdet var litt «merkelig».

På UiOs sider står det blant annet at «kurset gir kunnskap som er relevant for å tolke kultur møter og kulturkonflikter og å se offentlige institusjoner som arenaer for slike møter og konflikter.» Emnet er dessverre nedlagt i dag.

– Jeg husker at jeg ble veldig mye ledd av fordi jeg sovnet på forelesningene hele tiden. Etterhvert satt jeg meg helt bakerst og langt unna andre slik at jeg kunne sove uforstyrret.

– Det var på ex.phil, sier han og legger til:

– Jeg sov på heksetro også.

– En skikkelig fiasko

Etter førstegangstjenesten kjøpte Hauger en leilighet i Oslo sammen med kjæresten sin. Han spilte i band. Han «måtte gjøre alt på en gang».

– Jeg følte vel et press på at jeg måtte begynne å studere noe, både fra familien og fra samfunnet. Egentlig hadde jeg lyst til å fise rundt og røyke bøtter, men jeg kunne ikke bare gjøre det. Det ble til at jeg gjorde

de det likevel, i tillegg til å gjøre mitt beste på studiet, sier Hauger. Etter å ha tenkt seg litt om ler han høyt:

– Nei, jeg gjorde jo ikke mitt beste. Jeg dro på forelesninger og sånn til et visst punkt. Tok ingen eksamener. Brukte ti år på å nedbetale studielånet. Så det var en fiasko. En skikkelig fiasko.

Han legger til:

– Ex.phil var kule greier, da. Det kunne jeg kanskje gjort nå, og prestert bedre.

Byoriginal

Når Hauger får spørsmålet om han var like mye på byen i studietiden som han er nå, er svaret et rungende ja:

– Sånn sett kan jeg si at studenttilværelsen har vart helt til nå.

– Mange har nok erfart deg på byen. Hva er dine beste utelivstips til nye studenter i Oslo?

– Finn stedene med billigst øl på forskjellige dager, og gå på Aye Aye Club på søndager. Stedet jeg var mest på var Paragrafen i Møllergata. Der kunne man krabbe i trappa uten å bli nekta.

LP-plater dekker hyllene og gulvet til den lyse leiligheten på Løkka. Favorittplata i studietiden var «Unknown Pleasures» av Joy Division. Snart kan et nytt Beglomeg-album innta samlingen.

Hauger veksler mellom å bo her i Oslo og i roligere omgivelser på Jevnaker, hvor han jobber som servitør på veikro.

– Vanskelig, men viktig

– Jeg prøver alltid å ha det mest mulig moro og håpe på at jeg har inspirasjon til å gjøre ting og kunne gi og ta i mot kjærlighet.

– I Beglomeg-låta «Kom deg over» tas det opp mange

eksistensielle temaer. I samme opploftende ånd – har du noen råd til dagens unge?

– Råd til dagens unge er vanskelig, siden de fremstår så flinke og utdanna og smarte, men et seriøst råd må jo være å følge hjertet og ikke leve livet på noen andres premisser eller forventninger. Det er vanskelig, men viktig, sier han og legger til:

– Sørg for alltid å være «underdog» sånn at ingen har noen som helst forventninger til deg så blir folk imponert bare du møter opp påkledd og frisert. Vil også oppfordre alle om å ta imot fyllesyke og omfavne den som en viktig korreks.

kulturredaksjonen@universitas.no

«Sørg for alltid å være underdog sånn at ingen har noen som helst forventninger til deg»

debattredaktør: **Selma Joner**debatt@universitas.no 938 08 470
Frist: **søndag klokka 17**

Legg ved portrettfoto. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

IDÉ OG DEBATT

KJØR DEBATT Hete tips om debatter i andre redaksjoner

Legg ned norsk

Etter at Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) lanserte sin rekrutterings- og profileringskampanje «Challenge Everything», har universitetet fått kritikk for bruken av engelsk slagord i kampanjen. – Når en utdanningsinstitusjon med så høy status som NTNU bruker engelsk, gir det signaler om at de mener norsk ikke er godt nok, og at engelsk er kulere, sier Åse Wetås, direktør i Språkrådet, til NTNUs studentavis Uni-

versitetsavisa. Dette bekreftes i sin tid av Bjarne Foss, prorektor for forskning ved NTNU, som ikke legger skjul på at han valgte engelsk av nettopp samme grunn: – Vi likte «Challenge»-begrepet. Det er noe med kraften i ordet, som vi mener at for eksempel «Utfordre» ikke har. Men vi var klar over at dette kunne være provoserende, og vi hadde nok ikke hatt dagens språkdebatt uten denne kampanjen, sier Foss.

Snikende BI-studenter

Fylkesmannen i Hordaland vil bruke dobbelt så mye penger på billettkontroller i 2019, og varsler om høyere pris på studentbilletter, ifølge forrige ukes utgave av Studvest. Dagens billettkontrollør-budsjett er på åtte millioner kroner, og fylkeskommunen forslår en økning på ytterligere syv millioner. I en undersøkelse gjennomført av Sentio fra 2017, kommer det nemlig frem at veldig

mange av Bergens studenter sniker – og på toppen av lista finner vi byens BI-studenter. Kun 39 prosent av økonomistudentene oppgir at de alltid kjøper billett, og BI-studentene sniker dobbelt så mye som de andre studentene. Det kan virke som om det er betimelig å stille spørsmålet: Er fylkesmannen i Hordaland en slags moderne Robin Hood? Kjør debatt.

Ukas sitat:

«Det er jo sånn at de rike forblir rike, ved å være gniene. Litt sånn Onkel Skrue-opplegg»

BI-student Marius Midbøe, lanserer sin teori i Studvest om hvorfor BI-studentene i Bergen sniker dobbelt så mye som andre studenter

Ukas tweets:

Eivor Berg @eiviorb

Går av tbanen på Blindern når jeg skal til Forskningsparken, og på Forskningsparken når jeg skal til Blindern. #Hverdagsparadoks #Studentliv

Du da din tullebukkk, hvorfor det? Du kan jo bare gå av på riktig stopp!

Thea Bjork @thea_bjorknes

Å gå fra arbeidslivet hvor jeg hadde god inntekt, til studentliv med 80kr på kortet er det tristeste jeg har gjort utenom å avlive katten.

Vi får krysse fingrene for at avlivingen skjedde først.

Mina Finstad Berg @minafberg

Sitter og leser til eksamen mens alle andre fylletwitter. Usikker på om jeg er pliktoppfyllende og flink, eller bare kjedelig. #Studentliv

Kan ikke snakke for alle, men jeg tenker umiddelbart kjedelig?

Debattregler i Universitas

Vil du få din mening på trykk i Universitas?

Send innlegget ditt på e-post til

debatt@universitas.no

Typiske innlegg er mellom 1500 og 2000 tegn, inkludert mellomrom. Lengre innlegg kan vurderes i noen tilfeller

■ Vi trykker ikke innlegg som har vært på trykk i andre aviser, eller som er hatske og trakasserende

■ Vi tar oss retten til å forkorte innlegg

■ Frist for innsending av innlegg er søndag kl. 17

■ Legg ved et portrettfoto av deg selv i e-posten

Støtt den colombianske studentstreiken!

Studentstreik

Peder Ressem Østring, utvekslingsstudent i Bogotá

Mitt utvekslingsopphold i Bogotá ble brått snudd på hodet da Colombias offentlige universiteter bestemte seg for å gå ut i streik, i protest mot regjeringens budsjettforslag. Bakgrunnen for streiken er en kronisk underfinansiering av landets offentlige utdanningsinstitusjoner, som har sett seg nødt til å dekke opp til halvparten av sine utgifter gjennom private lån. Rektoren på landets største offentlige universitet slo tidligere i år alarm om gjeldskrise og at det ikke fantes nok midler til å fullføre semesteret. Utviklingen har blitt beskrevet som en gradvis privatisering av universitetene i tråd med en nyliberal dreining i colombiansk politikk siden 90-tallet.

Regjeringens budsjettforslag om å bruke mer penger på militære utgifter enn utdanning er også ekstra provoserende for et land som nylig har avsluttet en tiårig lang borgerkrig mellom FARC og staten. Reaksjonene har ikke latt vente på seg. Timene på universitetene har blitt erstattet med rom for å debattere og organisere kampen for offentlig utdanning, og titusenvis har flere ganger tatt til gatene i fredelige protestaksjoner.

I skrivende stund er flere studenter og en

professor i sultestreik og studentenes rett til å protestere er under press fra universiteter som nekter streikende studenter adgang til campus og et aggressivt nasjonalt opprørspolit. Dette er på tross av at studentopprøret har vært historisk fredelig. I tillegg har to universiteter allerede kansellert resten av semesteret noe som gjør at studentene ikke får tatt eksamener og sitter igjen uten studiepoeng. Likevel ser ikke regjeringen ut til å komme i nærheten av kravene studentbevegelsen stiller, så langt har det kun kommet knapper og glansbilder.

«Rektoren på landets største offentlige universitet slo tidligere i år alarm om gjeldskrise og at det ikke fantes nok midler til å fullføre semesteret»

I Norge er vi vant til at utdanning er en rett, ikke en vare. Jeg håper en samlet norsk studentbevegelse og NSO kommer på banen til forsvar for offentlig utdanning i Colombia.

Tilbake i tid?

Hunbørstille

Johanne Akero, bachelorstudent i statsvitenskap og Tora Dalheim, lektorstudent i samfunnsfag og nordisk

Norske kommunestyre består av bare 39 prosent kvinner. Etter valget i 2015 fikk Oslo bystyre den skjevste mandatfordelingen mellom kjønn siden 1991. Kjære kvinnelige studenter: går vi virkelig tilbake i tid?

Norske kvinner gjør det bedre på skolen enn menn. Vi får bedre karakterer, tar høyere utdanning, og vi kommer i større grad inn på studiene vi søker. Og det uten å bruke flere år på å ta opp fag. Ingen forhold tilsier at kvinner skulle være mindre kvalifisert til posisjoner i folkevalgte organer enn menn. Likevel er vi sterkt underrepresenterte. Vi trenger flere i både studentpolitikken og i folkevalgte posisjoner. Hvorfor skjer ikke dette?

Vi stiller ikke.

Menn stemmer på menn. Først og fremst må vi kvinner stille til valg, men vi må også stemme på hverandre. Det vil skape en jevnere kjønnsfordeling i kommune- og bystyrene, enten du stemmer her i Oslo, eller i en kommune på andre siden av landet. Og vi skylder

tross alt samfunnet nettopp det. Et folkevalgt organ, som av natur er representativt, tar beslutninger som gagnar hele befolkningen. Det må vi, studenter som andre, være med på å bidra til.

Derimot tjener ingen på den lave kvinnerepresentasjonen i lokalpolitikken. Det hindrer gode og dyktige stemmer i å slippe til og nye og viktige perspektiver fra å se dagens lys. Det hindrer, enkelt og greit, likestillingen. På den måten er lav kvinnerepresentasjon og skjevfordeling et demokratisk problem. Dette problemet må vi løse.

Varaordfører og nestleder i Oslo Arbeiderparti, Kamzy Gunaratnam, har tatt initiativ til hvordan ovennevnte problem kan løses,

«På den måten er lav kvinnerepresentasjon og skjevfordeling et demokratisk problem»

nemlig med kampanjen #Hunbørstille. Kampanjen er et prosjekt som går ut på å nominere kvinner man kjenner til å stille til lokalpolitiske verv. I tillegg handler det om å bevisstgjøre kvinner om at de både er ønsket i, og gode nok for lokalpolitikken. Dette er ikke et partipolitisk prosjekt for

å synliggjøre Oslo Arbeiderparti, snarere tvert imot. Det er helt avgjørende at flere, på tvers av partipolitisk tilhørighet, deltar i dette samsfunnsprosjektet.

Bor det en politikerspise i deg? Det håper vi, for vi klarer det ikke uten deg. Uansett hvor du er folkeregistrert eller hvor du bor, så trenger vi deg. Er du med?

FORSKERINTERVJUET

« Jeg vil ikke råde noen til å bruke altfor mye tid på å bli god i poker. Nå er nivået utrolig høyt, og det kan være et kynisk miljø »

Niri Olav Talberg

Akademias James Bond: Til tross for å ha forsket på poker i over seks år, mener Talberg at han ikke har blitt en bedre spiller selv.

– Jeg tror jeg har blitt en dårligere spiller

I april forsvarte Niri Olav Talberg sin doktorgrad ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet ved Universitet i Oslo. Temaet for avhandlingen? Poker.

All in

tekst Jonas Solgård
foto Henrik Follesø Egeland

Idéen om å skrive om poker kom da Talberg var ferdig med bachelorgraden.

– Da jeg begynte på mastergraden på UiO tenkte jeg at det ville vært spennende å se på poker fra et pedagogisk perspektiv. Det finnes mye læring i spillet, og jeg opplevde at den eksisterende forskningen ikke traff så godt. Det virket ikke som om de skjønnte hva poker egentlig handlet om, sier Talberg.

I både master- og doktorgraden skrev han om poker. Førstnevnte tok for seg pokers utbredelse og status i ungdomsmiljøet, samt problemer i forbindelse med pokerspill. I doktorgraden tok han for seg pokerspilleres læringsprosesser, utfordringer med å kombinere spill og utdanning, men også stigma knyttet til spillet.

Talbergs interesse for kortspillet strekker seg helt tilbake til da han gikk i femte klasse. Sammen med bestefaren var han brennende opptatt av tippesekongen, og en dag gikk drømmen om 12 rette i oppfyllelse.

– Det var der den første store spillinteressen dukket opp. Jeg satt og gjorde analyser av alle mulige lag på kupperen, og det endte med at jeg vant 16.500 kroner. På den tiden var det en fantasium – jeg kunne vunnet én million nå og det hadde følt ut som mindre penger.

Tidligere forskning på pengespill omhandler ofte spillavhengighet, og Talberg mener at forskningen hadde hatt godt av et tydelig skille mellom spilleautomater og

poker.

– I de studiene skjærer man alle spill over én kam. Man ser ikke forskjellene ved dem. Man er veldig opptatt av hvor mange som er avhengige, men en del av de spørsmålene man bruker for å diagnostisere avhengighet funker veldig dårlig når det er snakk om poker.

Talberg utdypet at tidligere forskning på pengespill har konsentrert seg rundt tre spørsmål: Hvor mye penger bruker du? Lyver du om spillingen? Bruker du mye tid på å tenke på det selv når du ikke spiller?

Han mener at poker må sees med helt andre briller, ettersom det ikke kun handler om flaks.

– **Skal du bli** god i poker må du øke nivået, og dermed også innsatsen. På kort sikt kan flaks ha veldig mye å si, men i det lange løp har det absolutt ingenting å si. Det er for eksempel fullt mulig for meg å slå et bedre slag enn Tiger Woods, men siden jeg overhodet ikke kan golf vil jeg aldri slå ham på et hull og i hvert fall ikke en hel runde.

I masteroppgaven fokuserte han på poker og ungdoms skolegang, og brukte en kvantitativ tilnærming. Han leverte den i 2008, men det tok lang tid før han fikk tilbud om en stipendiatstilling.

– **Jeg søkte** på alle åpne stipendiatstillinger helt til jeg fikk tilslag i 2013. Jeg famlet litt i blinde med den kvantitative spørreundersøkelsen, fordi jeg hadde aldri gjort noe liknende før. Derfor var det gøy å videreføre analysen av spørreskjemaene og gjøre kvalitative intervjuer til doktorgraden, forteller Talberg.

Selv om han var klar over at det finnes pokerspillere på heltid, innrømmer Talberg å ha blitt overrasket da han fikk vite akkurat hvor mye tid de han intervjuet

brukte på poker.

– **Det var kanskje** det mest oppsiktsvekkende. Bare å få innsikt i all den tiden de bruker på å opprettholde nivået var overraskende. Jeg hadde heller ikke innsett at det lå så mye i læringsstrategier.

Siden nettpoker ble introdusert på slutten av 1990-tallet har spillet vært i stor utvikling, forteller Talberg. Han mener dagens poker stiller store krav til kunnskap og ferdigheter, og at det i tillegg har utviklet seg en stor læringsindustri rundt spillet.

– **Med nettpoker** kan man gå tilbake og se på statistikk og tidligere hender. På den måten er det mulig å lære av egne feil, men også å lære seg mønstre ved andres spillstiler. Det finnes for eksempel mange som tar betalt for å være personlig «coach» og den type ting.

På spørsmål om hva man må gjøre for å bli god i poker har Talberg derimot en noe overraskende oppfordring.

– **Jeg vil ikke** råde noen til å bruke for mye tid på å bli god i poker. Nå er nivået utrolig høyt, og det kan være et kynisk miljø. Alt du hører ved pokerbordet må tas med en stor klype salt. Det er ikke uvanlig å gi motspilleren villedende råd eller å være ekstra hyggelig mot den dårligste spilleren for å forsikre seg om at han ikke gir seg.

Til tross for å ha forsket i over seks år på temaet, påstår Talberg at han ikke har blitt en bedre spiller.

– **Jeg tror jeg** har blitt en dårligere spiller, men jeg skal ikke lyve, jeg klarer meg greit. Er jeg i Las Vegas kan jeg dra hjem med et marginalt overskudd, sier Talberg.

anmelderredaktør: **Frida Fliflet**
anmeldelser@universitas.no 472 58 512

ANMELDELSER

Bok:

Forfriskende meningsløst

Hyttebok frå helvete

Forfatter: **Are Kalvø**

Forlag: **Kagge Forlag**

Are Kalvø er irritert og på grensa til aggressiv. Han er nemlig lei av å miste bra folk til naturen.

Storparten av Are Kalvøs kamerater – de han pleide å sitte på pub og prate tull med – legger i dag ut bilder på Instagram av seg selv i bar over- og/eller underkropp, på toppen av ymse fjell. Hvordan har det seg at selv bra folk som dem lar seg bite av naturbasillen, og begynner å si ting som «bra sko er alfa omega»?

Kalvø har aldri vært spesielt begeistret for naturen, men har tenkt at det er naturen det er noe galt med – ikke ham selv. Men nå som naturmanien har nådd alle han kjenner, er han ikke lenger så sikker. Med en fylleskade i kneet legger Are Kalvø og hans dokumentasjonsansvarlige ut på en reise i den norske fjellheimen, der de skal «ta fjell» (som de nyfrelste kameratene hans sier).

Det som åpner som et illsint kåseri går over i noe som ligner mer på en sosio-antropologisk avhandling om norsk friluftskultur, fremstilt av en særs forutinntatt observatør. Det er side opp og side ned om repetitive samtaler, dvask lapskaus og knirkende køyesenger. Vi får møte mang en selvskrytende ullundertøyskledd person, med oppspart avspasering, og ta del i spartanske frokoster på hytter med rare navn.

Hyttebok frå helvete er en 327-siders tirade som ved et par anledninger er så morsom at undertegnede lo høyt på trikken. Ellers er den ganske irriterende. Kalvø mener så mye om noe så trivielt, at den på tross av å være velkrevet og morsom, blir i overkant masete. Det er flere gode karakterer og poeng å finne, men disse drukner dessverre i en lapskaus av klisjépregede og uinteressante skikkelser og bemerkninger. Klisjeer er det imidlertid vanskelig å unngå, for å drive gjøn med birkensnobber, søndagstur og tettsittende treningstøy har blitt gjort mange ganger tidligere. Man skulle gjerne sett Kalvøs skarpe penn og gøyale tankerekker vært brukt til å belyse andre rariteter ved norsk kultur.

Dette betyr muligens at man ikke trenger å kjøpe boken, men ikke at den ikke, under enkelte omstendigheter, bør leses. Om du sitter på en utedo i Sunnmørsalpen, og har valget mellom en utgave av Kamille fra 2004 og Kalvøs *Hyttebok frå helvete*, er valget lett. Kalvø er morsom – tidvis veldig morsom – og det er kanskje greit å koble av med noe annet enn David Foster Wallace en gang iblant. Om ikke annet er den forfriskende meningsløs og byr på fjærlig underholdning, såfremt man kan unngå å la seg irritere.

Pernille Solheim
anmeldelser@universitas.no

Universitas anbefaler (følg spillelista på spotify)

Ny norsk musikk

En håndverker faller alltid kult – Kjært barn

Litt rolig Jules Verne-inspirert bergensrap fordi hvorfor ikke

Helt alene – Masåva

Ett av mange høydepunkter fra blodferskt debutalbum

Disaster – Niilas, Amalie Holt Kleive

Minimalist-sundførske vibber på en meget god måte

My Blood – Pom Poko

Føler jeg er med i en high-speed tegnefilm, og det er tipp topp

Frida Fliflet, anmelderredaktør

Teater:

Briljant: Hele ensemblet briljerer i denne oppsetningen av Flashdance, mener Universitas' anmelder.

Tidvis forvirrende, men alltid et fyrverkeri

Til tross for en innviklet historie, kan man ikke annet enn å bli revet med av den forrykende måten den er fortalt på i *Flashdance*.

«Flashdance» spilles i disse dager for første gang i Norge, 35 år etter at filmen kom ut på åttitallet. Handlingen er lagt til Pittsburgh i USA, med den dansegledde sveiseren Alex Owens i hovedrollen.

Fortellingen baserer seg stort sett på Alex sitt mål om å komme inn på en prestisjetung ballettskole, men som seg hør og bør i en typisk «underdog»-historie, innebærer det noen utfordringer. Ved siden av Alex får man også innblikk i livet til venninnen Gloria som vil bli superstjerne, den styrtrike kjæresten (og sjefen) hennes, samt flere andre skjebner i det samme miljøet som Alex vanker i.

Showet på Chateau Neuf er intet mindre enn fullstendig fullendt. Oppsetningen viser muskler gjennom kostymer man blir dratt tilbake til 80-tallet med og musikk du kan synge til – med sanger som «What a Feeling», «Maniac» og «I Love Rock 'n Roll». Grafikken er også særs overbevisende. Kronen på verket kommer imidlertid med de menneskelige prestasjonene: Med et ensemble hvor samtlige demonstrerer styrke i dans, sang og skuespill, er det umulig ikke å bli revet med. Hoved-

Flashdance

Hvor: **Chateau Neuf**

Når: **Spilles til 15. desember**

rollenehaver Heidi Ruud Ellingsen er ekstremt imponerende i en rolle som sies å være en av de aller vanskeligste i musikalverdenen. Samtidig unngår man at birollene blir en slags Kelly og Michelle til Ellingsens Beyoncé – også disse stråler på scenen.

Tidvis kan det være vanskelig å følge alle de parallelle historiene som blir fortalt, og historien tar seg rett og slett vann over hodet i perioder. Første akt er spesielt forvirrende, fordi man ikke blir godt nok introdusert for karakterene, og litt for mange ulike historier blir lagt frem. Det skal sies at det nøstes greit inn i andre akt, men man sitter igjen med en følelse av at det kunne blitt brukt mer tid på færre historier.

Helhetlig er «Flashdance» imidlertid en imponerende prestasjon. Dette er en oppsetning det er verdt å få med seg!

Ingeborg Nyrud
anmeldelser@universitas.no

Jo Marvik, journalist i Universitas

Ukas anbefaling

Realiser deg selv

Hva: **Skrål**
Hvor: **Tom østkantbar**
Når: **1 kveld**

Dra med deg en venn eller tre, innta fire enheter av valgfri alkoholholdig væske og lokaliser en mørk, tom karaokebar i østre bydel. Ja, mer skal faktisk ikke til for å realisere en latent popstjerne-drøm. Ikke mange minuttene går før den ironiske distansen drastisk avtar og man begynner å kose hardt for

å treffe notene på grusomme landeplager fra grupper som The Rasmus eller Linkin Park. Gåsehud inntreffer på både deg, dine medsammensvorne og en eldre fordrunken dame i baren ved navn Lotte. En intens gledesrus varer frem til karaokeverten takker for forsøket og ber deg gå av scenen.

Knut Anders Finnset, journalist i Universitas

Ukas advarsel

Du råtner vekk på rommet ditt

Hva: **Mangel på rutiner**
Hvorfor: **Uten de er du -DOOMED-**Hvordan: **Stå opp tidlig og kom deg ut!**

Ai, der sto jeg opp klokka 12 i dag igjen. Før jeg visste ordet av det ble jeg fanget opp i senkapitalismens system-immanente passivitet. Ups! Skal prøve å skjerpe meg. For med tårer i øynene og kull i sjela, kan jeg fortelle deg at det også er på lærerstedene, med dine fremtidige kol-

leger, at du må bygge ↑ nettverk ↑. Nettverksbygging er et utspring fra Lucifers skrotum, ja, men det er et mas du rett og slett må deale med. Spesielt du som går på HF – hvis ikke blir du jo arbeidsledig, LMAO! Bare å stille vekkerklokka på 08.00 i morra, altså. Akk o ve, men sånn er det!

Film:

«Buddy Cop»-filmen fra helvete

«Mordene i Kongo» er en problematisk fremstilling av to norske menn i jakten på et siste stort eventyr.

True crime og filmer om virkelige hendelser ser ut til å være en flodbølge som slår over norskekysten lenge før Mannen har falt. Det har blitt film av både 22. juli og Kongo-saken, to av de mest dramatiske hendelsene i norsk offentlighet de siste ti årene, og man grugleder seg allerede til å se Arne Treholt-saken fremstilt som en spionthriller.

Kildekritikk er et av de største problemene en filmskaper kan ha i møtet med en sann historie. «Mordene i Kongo» løser dette på den verst tenkelige måten. Avhørsituasjoner mellom Joshua French, som spilles av Aksel Hennie, og en representant fra Utenriksdepartementet, spilt av Ine Jansen, er totalt uinteressante. Samtalene mellom French og UD-representanten

omhandler skyldsspørsmål, moral, norske rettsprinsipper og penger. Det er en billig måte for filmmakerne å komme med kritikk av French og Moland. De halvveis avslørende, «kanskje vi gjorde det, kanskje ikke»-monologene fra Hennie gjør lite annet enn å irritere.

Der filmen virkelig skinner, og det gjør den, er det grunnet én person. Tobias Santelmann brenner på skjermen, og gjør en rolle som er så sterk at den bærer hele filmen. For en sørlending som er vokst opp et par mil fra Tjostolvs hjemsted er det skummelt å se noen manifestere den maskuliniteten og vennskapet som «kan føles godt, men bære galt hen», som vi sier på Sørlandet.

I tillegg til gode skuespillprestasjoner er filmens tekniske aspekter vel gjennomførte. Nivået på foto og klipp er høyt. Problemet er at kildematerien er såpass problematisk at filmen sliter med å rettferdiggjøre de ulike tolkningene som finnes av den skjebnesvangre bilturen som endte i en persons død. Santelmann høyner filmen fra en spekulativ

Mordene i Kongo

Med: **Tobias Santelmann, Aksel Hennie m.fl.**Regissør: **Marius Holst**

affære til å bli noe mer. Hennie gjør sin jobb godt, men det er ikke ham ukjent å spille dumdristig idiot med grandios selvbylde.

Filmen balanserer på en knivsegg når det gjelder å fremstille Kongo. Korrupt rettssystem, pengebetalinger og norsk naivisme er gjennomgående. Forsøket på å fremstille French som en Florence Nightingale som hjelper sykelige innsatte er påtatt. I fengsel tilbyr han de lokale sine medisinske tjenester, uten at det styrker filmen. «Mordene i Kongo» – tittelen er avslørende i seg selv – er en film som sliter med å legge press på den historien French nå turnerer land og strand med. Med det sagt: Ønsker du å se noe av det ypperste av skuespill på skjerm de siste ti årene? Da er dette en film vel verdt å gå på kino for.

Kristoffer Solberg
anmeldelser@universitas.no

Teater:

Livet møter døden

Hva må til før man innser at man kun eksisterer, og ikke lever?

Brille har vært enke i 20 år. Hun lever like isolert og grått som gangene i byråkratiet mange kontorlandskaper, men en dag blir livet snudd på hodet: Brille er alvorlig kreftsyk. Vil hun rekke å leve før det er for sent?

Døden, det er så endelig – og alt annet rundt blir så banalt. I enkle kulisser har forfatter Rolf Kristian Larsen sammen med regissør Frank Kjosås lagd melankolsk humor av høy kvalitet. Det er dødsens alvorlig, men likevel morsomt og relaterbart. I hver scene appellerer de til latter istedenfor gråt: En skildring av menneskers forsvarsmekanisme når vi er omringet av det vonde. Men stykket setter også et spørsmålstegn ved vårt eget liv.

Alvoret kommer brått på, takket være briljant samspill mellom Heidi Gjermundsen Broch og hennes avdøde ektemann, spilt av Frode Winther. Han spiller fortsatt en viktig

Et liv levd: Heidi Gjermundsen Broch, i rollen som Brille, begynner å leve først når det er for sent.

rolle i Brillens liv: de samtaler ofte sammen, det er lattermildt og nostalgisk. Dette snur imidlertid brått når Brille blir konfrontert med et ubehagelig minne hun forlenget har begravd – noe som gjør henne rasende. Stykket problematiserer slik menneskers tendens til å fortrenge det vondeste i oss, som ofte gjør at vi slentrer videre i hver vår komfortsone.

I takt med tunge technorytmer og ei flaske champis begynner Brille å kjenne på livet hun har isolert seg fra. En ny sorgprosess begynner: Hennes egen sorg over et liv levd dårlig skyver sakte, men sikkert sorgen over ektemannen til side. De fine samtalene de hadde i starten er nå krassere, hun vil ikke se han ham mer. Like banalt som den humoristiske klagesangen fra byråkratiet i første scene, takler vi mennesker det tyngste med det enkle: Brille drikker seg full og tilbyr en tidligere kollega et hardt knull. Det er enkelt, men likevel kraftfullt og overbevisende. Det er sårt å se at menneske endelig gir seg hen til

L.i.f.e.g.o.e.s.o.n

Av: **Rolf Kristian Larsen**Regi: **Frank Kjosås**Med: **Heidi Gjermundsen Broch og Frode Winther m.fl.**Hvor: **Det Norske Teatret**

livet når det er for sent.

En debut som denne har potensialet til å bli enda bedre. Enkelte replikker hviler for mye på publikums reaksjon, og noen scener kunne blitt dratt enda litt lenger. Likevel gjør Frank Kjosås en strålende regidebut – og hvem visste at Rolf Kristian Larsen, mest kjent fra «Mannen som elsket Yngve», kunne gjøre døden så morsom. Men først og fremst er det kjemien mellom Heidi Gjermundsen Broch og Frode Winther som gjør dette til et godt stykke teater. L.I.F.E.G.O.E.S.O.N starter som det slutter, klagesangen gjenopptar og parodierer byråkratiet. Livet vil alltid gå videre.

Janni E. Hvidsten Evensen
anmeldelser@universitas.no

Kulturkalender

01 nov Science of Fiction: «Birthright»

Oh joy: Cinemateket viser studentlaget film! Fjorårets avgangskull i Film og TV fra Westerdals smelte sammen denne perlen av en kortfilm, som sjukt nok ble én av tre finalister til student-BAFTA (BAFTA = britisk gigaprestisje filmprisutdeling). Det er en smått dystopisk sci-fi-historie om et norsk par som prøver å få barn – men da må de først gjennomgå en egnethetstest. Hvem bestemmer hvem som er gode foreldre – før de en gang er blitt foreldre? Kan barn ha det for bra? Hva skjer i et samfunn der hver minste prosess blir kontrollert? Først blir det debatt, så film!
Cinemateket, kl 18, kr 50/80,-

01 nov Tabanka Dance: i:Object

Tabanka er en dansegruppe uten sidestykke i Norge: Under pionéren Thomas Talawa Prestø er de blitt Nordens største (og beste?) afrikansk/karibiske danseensemble. «i:Object» handler om både det historiske og moderne slaveriet, rasisme, tvungen og frivillig migrasjon; alt svarte kropp har blitt og fortsatt blir utsatt for. Vondt, underholdende, suggererende, vakker, virtuost og rytmisk herfra til månen.
Dansens hus, kl 19, kr 200,-

03 nov Den store kinodagen 2018

Et av få høydepunkter i november måned: Se alle kinofilmer til halv pris! Førstemann til møllen, så hopp på billettvoanen og bestill kjøpt for å slippe å sitte på første/siste rad. Hot tip: gå på kveldstid, for på dagen er hver eneste kino omgjort til Leos lekeland på syretripp, ref. 92387 sukkerhøye barnefamilier på én gang.
Alle landets kinoer, hele dagen, typ kr 70,-

02 nov Oslo ølfestival

Usikker på hvor mye denne trenger å selges inn, men som de sier selv: «Oslo Ølfestival skal være en arena for kvalitet, for innovasjon og pur glede.» Det er noen adjektiv jeg kan stille meg bak! Ølkurs, bryggekurs, øltog (?), smakstorg og så videre inn i den sjuende himmel. Begynn vorset tidlig :))
Diverse steder i sentrum, hele fredag og lørdag, sjekk osloolfestival.no for priser

04 nov Brukt på Bruket

Trenger du (en unnskyldning for å kjøpe nye) klær, sko, møbler, hva enn hjertet begjærer? Kjøp det i alle fall brukt! På Bruket på Grønland står det selgere oppstilt på rekke og rad, klare for å tilfredsstille alle shoppelystne og miljøvennlige sjeler i novembermørket. En bar samt det evig ambivalente «noe å sette tennene i» blir også å finne.
Bruket, kl 12 -17

06 nov Amerikansk valgveke

Kan vi endelig bli kvitt Trump!? Dessverre har det bare gått to av fire dystopiske år, men det er i det minste «-mellomvalg»- i Kongressen. Vil demokratene slå tilbake og karre til seg et flertall Representantenes hus? Hvordan blir Senatet seende ut? Kan det føre til i alle fall litt mer press på Det hvite hus? Velg deg en valgveke og finn ut! Lokkemat: popcorn, amerikanske pannekaker, amerikaquiz og Curt Rice.
F. eks Brygg kl 20 eller Kulturhuset kl 19.30, totally free!

Gi oss beskjed om arrangementer på epost:
universitas@universitas.no

Ad notam

Universitas oppsummerer uka

ØØIIIØØLILLØØØØØLØØØØØØ

I ukas Universitas kan du lese om frivillige studentpuber, som frykter at et nytt vedtak fra kommunen kan tvinge dem til å stenge dørene klokka 01:00, i stedet for 03:00.

– Vi er redde for å bli et slags «førstested» for folk, før de drar ned til et allerede presset Oslo sentrum, sier Dudleif Betsson til Ad notam-redaksjonen. Han er bartender, daglig leder og mixolog i studentpuben Møkkaskuret.

– Møkkaskuret er et utrolig viktig samlingssted for meg og fire venner av meg. Det er her vi møtes for å drikke Hansa rett fra krana, og diskutere nyskrevet researchbasert teater. Hvor skal vi diskutere nyskrevet researchbasert teater mellom klokka 01:00 og 03:00 nå? På fuckings Jaeger? Dog neppe. Jeg tror jeg snakker

for de fleste studenter når jeg sier at vi trenger et sted hvor vi kan drikke øl og diskutere nyskrevet researchbasert teater, og helst ikke lenger enn et steinkast unna lesesalen. Noe er galt når dedikerte studenter må forlate campus for å drikke seg overstadig beruset. Filosofistudent Demian Tremens er også kritisk til forslaget. Han går enda lenger i sin kritikk – og mener pubene burde være åpne tjuefire timer i døgnet.

– Forslaget er et angrep på det grunnleggende demokratiske prinsippet om umiddelbar nærhet mellom utdanningsinstitusjoner og alkoholutsalg. Si at jeg sitter på lesesalen klokka 09:45, og får lyst på en pils. Hva skal jeg gjøre, egentlig? Ta trikken to stopp? I verdens rikeste land?

Ukas studentvin

Mathias Gravdehaug, vinanmelder i Universitas

IL POSTINO: Husker dere Mario Balotelli? Som ikke feirer når han scorer mål, fordi det er jobben hans? Altså, feirer en postmann når han leverer posten? Det er noe demonstrativt uspektakulært over utsagnet, og

i så måte er dette en vin for Mario. Den holder nemlig det den lover. Den byr ikke på noe vanvittig, flasken er herlig noktern, og smaksmessig er den såpass nøytral at den passer enhver gane. Frisk og fruktig, kanskje litt vel søt, men høyst lettdrikkelig. Til forskjell fra Balotelli er den attpåtil fornuftig priset. Forza!

Vinurderingen skjer i samråd med redaksjonen i Universitas.

Mezzacorona Pinot Grigio 2017

Pris: 119,90 kroner

Land: Italia

Alkohol: 12 prosent

Vi spør

av Skrothildegund Franzimor, Henke Hennie og Rana Porsangerer

Universitas anbefaler: Halloween-kostymer

Det er årets skumleste kveld. Nei, vi snakker ikke om eksamenssensuuUUUuken, men Halloween. Her er noen av Universitas-redaksjonens skuUUumleste Halloween-kostyme-tips.

Sexy HF-gutt

Skrem barna i nabolaget med en fullstendig unødvendig anekdote om Gilles Deleuze.

Sexy elitestudent

Skrem kjente og kjære med en manglende forståelse for at ikke alle er leger og jurister.

Sexy Kristian Gundersen

Gre håret til siden og skrem vekk enhver alternativ epistemologi.

Sexy avkolonisering

Skrem de døde hvite mennene rett ut av pensum.

Sexy kulturell appropriering

Du får aldri høre ulver natten lang, for selv om det er hvithud på ditt kinn, så må du synge alle tonene i fjellet, du må male alle farger i en vind.

Sexy Oslomet-logo

Skrem alle dine grafisk designer-venner.

Sexy ny stipendordning

Skrem studiepoengene rett ut av venner og bekjente og baklengs inn i Lånekassa.

Sexy Håkon Randgaard Mikalsen

Skrem alle som ikke skjønner hvem du har kledd deg ut som.

Sexy studentpolitiker
Lykke til.

Sexy undervisningsgøy
Iselin NyBØ!

Sexy unntak fra offentlighetsloven
SiiiiiiOooooUuuu!

Spøkelset til Fronter
Skrem alle som bruker Canvas.

Sexy Åpningstale til forelesning i statsrett 9. mars 2018

Benytt din akademiske frihet og skrem vennene dine med en tre minutters meningsytring.

Arne Krumsvik
Pang pang brrrrroooooom!

Sexy Jordan Peterson
Stå rett i ryggen og si *trick og treat* veldig tydelig. Inviter til Halloweenfest i et veldig ryddig rom.

Skummel SBiO-faktura
Denne er heldigvis valgfri.

Sexy Velferdstingsutdeling
Skrem studentforeningene med å innstille dem på mindre enn de ba om.

Sexy én av fire studenter som sliter psykisk
Godt forslag? Ikke enig, litt enig, enig eller veldig enig?

Sexy Curt Rice
Skrem alle dine ansatte med enda en ny logo.

Sexy høyskolefusjonering
Se Arne Krumsvik.

Sexy eksamensvakt
Skrem studentene med din totale mangel på forståelse for digitale verktøy.

Sexy sykepleier (student)
Skrem pasientene dine ved å stryke i FRM2030 – Kvalitetssikring ved produksjon av legemidler.

Sexy studieavgift
Skrem studenter ved å øke hvert semester.

Steffen Greff

QUIZJYPLINGENE

- Hva er den amerikanske illustratoren Jacob Blackstock mest kjent for?
- Fra hvilket land stammer hurtigmatretten Poutine?
- Hvilket britisk band er oppkalt etter nazistenes «gledesdivisjoner» – leirer med prostituerte som skulle underholde soldater under andre verdenskrig?
- Nevn to av Jan Roar Leikvolls fire romaner.
- Hvilken novelle åpner, i sin engelske oversettelse, slik: «As Gregor Samsa awoke one morning from uneasy dreams he found himself transformed in his bed into a gigantic insect.»
- Hvem har, med sine 144,316,767 millioner følgere, verdens mest populære Instagram-profil?
- Hvem lanserte denne måneden boka

Fremmede makter har flyttet inn. Justismord og politisk drap?

- Når på året feires den jødiske forsoningsdagen jom kippúr?
- Hva står PMS for?
- Hva er Bournonville, Vaganove, Balanchine og Cecchetti?
- Hva er svovelkjuke, storkremle og granmatriske?
- Et fly med 189 personer om bord styrtet denne måneden i hvilket land?
- Hva er den danske presten, forfatteren, filosofen, historikeren, salmedikeren, folkeopplyseren og politikeren Nikolai Frederik Severin Grundtvig (1783–1872) mest kjent som?
- I hvilken film møter vi en kvinne, spilt av Mia Farrow, som finner ut at hun bærer Satans barn?

- Hvilket hormon, som produseres i binyrebarken, er kjent som «stresshormonet»?
- Angela Merkel annonserte nylig at hun vil ikke stille til gjenvalg som partileder i CDU. I hvilket år ble hun forbundskansler i Tyskland?
- Filmen *Bohemian Rhapsody* kan ses på norske kinoer fra 2. november. Filmen handler om det britiske bandet Queen, med vokalist Freddie Mercury som hovedperson. Hva het de øvrige tre medlemmene av bandet?
- Hvilke band regnes som «de fire store» i norsk rock?
- Hvilke tre norske statsministre har sittet ved makten lengst?
- Fra hvilket land kommer den Oslo World-aktuelle sangeren Fatoumata Diawara?

av **Pernille Solheim og Hans Magnus Meland**, journalister i Universitas

1. Han skapte «Bimbo!», en Snapchat-funksjon som tillater folk å lage en digital tegneserie (10 år, 3 måneder og 5 dager) og Giro Harlem Brunndland (10 år, 1 måned og 9 dager), 20. Mail Dundum Boys og Faga Rockers. 19. Einar Gernardsen (17 år og 17 dager), Johan Nygaardsvold (16. 2005 17. Brian May, Roger Taylor og John Deacon. 18. delillos, Jøkke & Valentineme, matsopper 12. Indonesia 13. Mannen bak folkehøgskolen 14. Rosemary's Baby (1968) 15. Kortisol og 14. oktober 9. Premenstruelt syndrom 10. Fire av seks hovedgrener i ballett 11. Ulrike Typer Cristiano Ronaldo 7. Per Sandberg og Bahareh Lethes 8. På høsten, en dag mellom 15. september Songflue (2013) 5. Franz Kafka's The Metamorphosis (1915) (Forvandlelsen) 6. Juvetubis-splilleren av seg selv 2. Canada 3. Joy Division 4. Et vinterenhyr (2008). Fioliane (2010). Bovara (2012) og 1. Han skapte «Bimbo!», en Snapchat-funksjon som tillater folk å lage en digital tegneserie

SVAR/DOM

- 0-4. Trump:** Ikke akkurat et shining moment, dette her. Jaja, herfra kan det bare gå oppover, si.
- 5-9. Student:** Verre ting har skjedd, men en god del bedre ting også.
- 10-14. Førsteamanuensis:** Se der ja! Ikkje duuutt.
- 15-20. Professor :-)** *stolt men ydmyk*

Rebus

HINT: Vars på Island, boisl! Send løsning universitasdesk@gmail.com

FORRIGE LØSNING: «Var du på Jordan Peterson?» Det klarte blaaant andre Dan Borge Brekker Seg, BAB og Universitassetasen.

av **AntiRebusRebusKlubb**

UNIVERSITAS **MAGASINET**

DE SOVNLØSE

MENS ALLE ANDRE SOV, LÅ ANNELI (20) VÅKEN I SENGEN OG LYTTET TIL SIN EGEN HJERTEBANK.

SO RO SØVNLØS STUDENT, NÅ ER DAGEN OVER

Tankene spinner som lykkehjul på tivoli og hodet er lys våkent. Jeg sjekker klokken. 03:12, faen. Jeg vrir meg i sengen, snur meg over på ryggen og retter litt på putene. Prøver å fokusere på pusten. Gjentar «inn gjennom nesen, ut gjennom munnen» som et mantra i hodet. Jeg sjekker klokken igjen. 03:53. Pulsen øker – bare tre timer til alarmen ringer nå.

De fleste kjenner seg igjen i den fortvilte følelsen av å ligge lys våken i timesvis mens nattesøvnen renner ut som sand mellom fingrene. Forestill deg å ha det slik i dagevis, ukevis, kanskje månedsvis. Tall fra årets SHoT – Studentenes helse- og trivselsundersøkelse, viser at nær én av tre norske studenter rapporterer om betydelige søvnvansker. Psykologiprofessor Ståle Pallesen ved Universitetet i Bergen (UiB) har forsket på søvn og tror de omfattende søvnvanskene henger sammen med økt bruk av elektroniske medier, økende press på individene og det han beskriver som et «24-timers samfunn».

Ved enkelte studiesteder starter obligatorisk undervisning så tidlig som i åttetiden, det til tross for at hver tredje student i klasserommet eller forelesningssalen angivelig knapt har sovet på flere dager. Studenter med en døgnrytme i utakt med «normalen», sliter ofte med negative ringvirkninger som stress, utmattelse eller psykiske lidelser som angst og depresjon. SHoT-undersøkelsen viser at 42 pro-

sent, nesten én av to studenter, rapporterer om psykiske plager, og ifølge psykologiprofessor Pallesen kan psykiske lidelser i seg selv være en utløsende årsak til søvnproblemer.

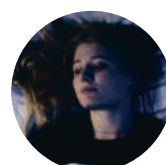
I magasinets reportasje forteller tre studenter om sine erfaringer med søvnvansker. Felles for de tre er at bekymringer og store livsforandringer var utløsende faktorer til søvnvanskene. Kjærlighetssorg, fremmed by, ny og utfordrende studiehverdag, og et krevende avstandsforhold. Anneli Borgen (20), som vi møter i reportasjen, forteller om hvordan søvnproblemene til slutt ble en ond sirkel: Jo mindre hun sov, jo større ble angsten for ikke å sove. Også musikeren Thomas Dybdahl, som vi møter i magasinets portrettintervju, forteller om hvordan den evige følelsen av aldri å være god nok gir ham søvnløse netter.

Det er på tide at utdanningsinstitusjonene legger opp til en mindre rigid og mer fleksibel studiehverdag. På samme måte som man snakker om fordelene ved fleksitid på arbeidsplassen, bør studenter få større frihet til å planlegge sin egen studiehverdag, både når det gjelder start- og sluttidspunkt. Dagens utdanningsinstitusjoner må tilrettelegge for mennesker av det moderne 24-timerssamfunnet. Eller kanskje vi heller bør spørre oss: Er det egentlig et slikt samfunn vi ønsker å leve i?

magasin@universitas.no

PORTRETET
THOMAS DYBDAHL
side 4 til 7

REPORTASJEN
INSOMNIA
side 8 til 13

ESSAY
SKILSMISSE
side 14 og 15

MARIA T. PETTRÉM
magasinredaktør

MATILDE SOLBERG CLEMETSEN
magasinfotosjef

PERNILLE SOLHEIM OG HANS MAGNUS MELAND, QUIZMASTERE

QUIZ

- Hva heter albumet som inneholder låter som «Speed of Sound», «Talk» og «Fix You»? Og hva heter bandet bak albumet?
- Hva ligger omringet av Grüners gate, Thorvald Meyers gate, Sofienberggata og Markveien?
- Hva het den skjønneste fjell-nymfen i gresk mytologi, som fortsatte å gjenta andres siste ord etter at hun ble drept?
- Følgende fiktive byer/land hører til hvilke univers? 1. Gotham City. 2. Hogsmeade. 3. Coruscant. 4. King's Landing. 5. Lama Rama
18. oktober ble de nye 50- og 500-sedlene lansert. Hva er hovedmotivet på dem?
- Flere pakker som inneholdt bomber har i det siste blitt sendt til flere kjente demokrater i USA. Hvilken amerikansk skuespiller mottok en pakke?
- Hva heter de to skuespillerne som har hatt rollen som James Bond flest ganger? Og hvor mange ganger har de spilt han?
- Hvor ble Siddharta Gautama født ifølge buddhistisk tradisjon?
- Bernardo Provenzano, også kjent som «Traktoren», var capo di tutti capi (norsk: sjefen over alle sjefer) i hvilken sicilianske mafiaorganisasjon?
- Hvem er komponisten bak musikken til filmer som «The Thing» (1982), «Lolita» (1997) og «The Hateful Eight» (2015)?
- Hva er bosnisk-serbiske Gavrilo Princip kjent for?
- Hva er navnet på Odins to ravner, i norrøn mytologi?
- Ranger fra minst til størst, de fem største byene i USA etter folketall.
- «Mordene i Kongo» kan man nå se på kino. Hvem spiller Tjostolv Moland og hvem spiller Joshua French?
- Kronprinsesse Mette-Marit har fått påvist en uvanlig variant av hvilken sykdom?
- Hva heter den keltiske høsttakkefesten som har sammenheng med opphavet til Halloween?
- Hva heter den irske forfatteren som skrev Dracula?
- I hvilket år ble tre medlemmer av Orderudfamilien skutt og drept av en ukjent gjerningsperson?
- Hvilken britisk regissør, kjent for filmer som «Psycho» og «Vertigo», regnes av mange som den psykologiske thrillerens far?

- «X & Y», av Coldplay.
- Olaf Ryges plass
- Ekko
1. DC comics-universet (Batman). 2. Harry Potter. 3. Star Wars 4. Game Of Thrones 5. Kaptein Sabeltann
- 50-lappen: Et fyrårm (som har utgangspunkt i Utvær fyr i Solund kommune). 500-lappen: En båt (mer spesifikt: redningskøya RS 14 «Stavanger»)
- Robert de Niro
- Sean Connery og Roger Moore. Begge har spilt hans sju ganger.
- Lumbini i dagens Nepal.
- Cosa nostra
- Ennio Morricone
- 50-lappen: Et fyrårm (som har utgangspunkt i Utvær fyr i Solund kommune). 500-lappen: En båt (mer spesifikt: redningskøya RS 14 «Stavanger»)
- Han utførte attentatet mot den østerriksk-ungarske tronarvingen, erkeherzog Franz Ferdinand, og skapte utløst første verdenskrig.
- 1949
- Chicago (ca. 2,7 mill.), Los Angeles (ca. 4 mill.), New York (ca. 8,6 mill.)
5. Pheonix (ca. 1,6 mill.), 4. Houston (ca. 2,3 mill.), 3. Chicago (ca. 2,7 mill.), 2. Los Angeles (ca. 4 mill.), 1. New York (ca. 8,6 mill.)
- Hugin og Munin (gammelnorsk for «Tanken» og «NATO»)
28. Juni 1914. 11. I hvilket år ble Norge medlem av NATO?
- hans kone Sophie, hertuginnen av Hohenberg, spilles av Aksel Hennie.
- Lungeliftrose
- Samhain
- Bram Stoker
- 1999
- Alfred Hitchcock
15. Moland spilles av Tobias Santelmann, og French

HEKSEKRAFT OG GUDDOMMELIGHET

BOKHYLLA TIL GINE CORNELIA PEDERSEN (32) ER PREGET AV FORELSKELSE, DEPRESJON OG FREMMEDGJØRING. DET SAMME ER HENNES EGNE BØKER OG ROLLER.

tekst: JO MARVIK foto: OLA VATN

De Vergeløse (1938) av Gabriel Scott

Jeg ble omtrent tvunget til å lese denne boken av mamma da jeg var 11–12 år. Jeg hadde motstand mot å gjøre det, fordi jeg generelt begynte å motsette meg hennes ideer på det tidspunktet. Men jeg leste den til slutt. Den var rystende,

og jeg gråt gjennom hele boken. Den handler om barnehjemsbarn på 1930-tallet i Norge, hvor nådeløst og forferdelig barna ble behandlet. Hovedpersonen Albert var så tapper i alt det vonde, og det var skildret slik at jeg ble kvalm av medfølelse for hans dystre kamp. Jeg hadde et stort behov for å snakke om den, men fortalte det ikke til vennene mine fordi det var litt «rart» å lese såne bøker. Det forsterket også følelsen av å leve et parallelt hemmelig liv, så da ble det en veldig sterk ensomhet i selve leseropplevelsen også. Jeg tror jeg skal plukke den opp og lese den på nytt, den har sikkert mange elementer i seg som jeg overså da, men vil sette pris på i dag.

«Jeg skrev mange dikt om å ligge i badekar med avkuttete håndledd etter å ha lest denne»

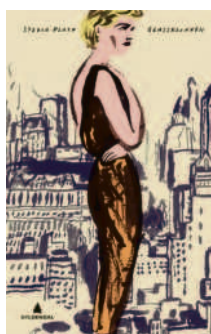

Tatt av vinden (1936) av Margaret Mitchell

En klassiker fra bestemors bokhylle. Denne leste jeg sommeren da jeg var 16 år. Jeg husker ikke hele boken, men det var en veldig intens leseopplevelse. Jeg husker godt fallet Scarlett opplever da krigen bryter ut. Beskrivelsene av kjolene, festene og forelskelsene før borgerkrigen, de trivielle problemstillingene og hvordan alt blir snudd opp ned for Scarlett. Hun går fra å være en bortskjemt drittunge – til å vasse i død og lemlestelse. Jeg husker bildene i hodet av kjolene dynket i blod. Jeg var alltid forelska på den tiden, og ganske umoden i hjertet og hodet, så jeg speilet meg vel også litt i hennes selvpotatthet og naive og ubestemmelige forhold til kjærlighet. *Tatt av vinden* er i mine øyne en aktuell oppvekstroman om en bortskjemt «narsissist» som blir tvunget til å se seg selv i et alt for ærlig speil. Jeg tror mange vil kjenne seg igjen egentlig. Vi lever tross alt i en samtid mistenkelig lik førkrigstider flest.

HVEM: GINE CORNELIA PEDERSEN (32)

- Hva: Forfatter og skuespiller
- Aktuell med: Romanen *Vår i det hinsidige* og Unge Lovende sesong 4 på NRK

Glassklokken (1963) av Sylvia Plath

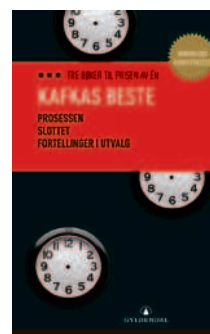
Jeg er helt sikker på at denne er på alle unge, mer eller mindre deprimerte kvinners liste over bøker som har betydd mye. Leste den da jeg var 17 år, melodramatisk og veldig mørk til sinns. Jeg husker hvor tilfredsstillende det var med romantiseringen av selvmordet, og det blaserte og strømlinjeformede blikket på aktivitetene og menneskene rundt. Forakten for døden, kvalmen og samtidig besettelsen rundt den. Det får meg til å tenke at de er en del av det samme, at lengselen etter å dø, like mye er lengselen etter å leve. Jeg skrev mange dikt om å ligge i badekar med avkuttete håndledd etter å ha lest denne.

Stjernens time (1977) av Clarice Lispector

Jeg leste nylig i en artikkel i *The New Yorker* at mange tror Clarice sine tekster er heksekraft. Det skulle ikke forundre meg, for det var sånn det føltes å lese denne boken, som å bli fortryllet. En lekenhet, en vilje til å eksperimentere med tekst,

med ord, forventninger om hvordan en tekst skal se ut, rom for platthet, rom for overdrivelse, humor, hjerteskjærende ærlighet og frihet. Dette sprenger rommet teksten befinner seg i, og minner hele tiden om at begjæret etter perfektjon lukker for horisontene og nysgjerrigheten. For meg er dét perfektjon. Når det tillates. Når forfengeligheten jages bort, og gir rom for det som er i bevegelse.

Prosesen (1925) av Franz Kafka

Jeg begynte på *Prosesen* tre eller fire ganger og kom til side 30 hver gang fordi jeg ble avbrutt. Den var så tettskrevet og intens, men en dag bestemte jeg meg for å ikke stoppe før jeg var ferdig. Det var på toget på vei til bestemor en gang for

kanskje 10–12 år siden. Jeg leste hele boken på den togturen. Jeg kjente meg jævlig igjen i den, husker jeg. Ble kvalm. Rystet. Og jeg ble dratt inn i den som i et kaninhull. Verden fortonte seg annerledes etterpå. Jeg har ikke mer fornuftig å si om den enn at den selvsagt er briljant, og at den sjokkerte, endret og inspirerte meg i kraft av det. Det er stort.

Brev til en ung dikter (1929) av Rainer Maria Rilke

Jeg leste denne i sommer, fikk den i gave av en av mine beste venner, og det var bare sannhet i hvert avsnitt. Det opplevdes som å lese en hellig skrift.

Jeg tror Rilke, som Clarice, var i kontakt med noe guddommelig, en kilde som er ren som det klareste kildevann. Om jeg skal være sobrere, så er det en bok jeg anbefaler til unge diktere. Men også til alle mennesker, fordi det han snakker om er å lytte til det som ligger bakenfor tanken – la alt stilne og våge å høre hva som finnes i oss. Det som ikke er kreert av idéer, men som kanskje er rent, universelt. Om å tåle den ærligste tilbakemelding som finnes – om å ikke trenge å dømme, men stille seg åpen for nyansene.

HVEM ER THOMAS DYBDAHL UTEN MUSIKKEN?

SELV ETTER 10 PLATER ER THOMAS DYBDAHL (39) REDD
FOR AT FOLK PLUTSELIG SKAL SLUTTE Å HØRE PÅ HAM.

tekst: SELMA JONER foto: LUCAS LEONARDO IBANEZ-FÆHN

Han har alltid drevet med musikk. Det er det eneste han kan. Når han en dag plutselig ikke klarer å få kroppen sin om bord i et fly, frykter han det aller verste. Hva om han ikke lenger liker det han gjør?

For hvem er Thomas Dybdahl uten musikk?

To år har gått siden den gangen det nesten gikk galt, og nå er han aktuell med albumet *All These Things*.

A-listet på NRK P3

«Jeg tror han er ganske lei av å snakke om høstmelankoli», advarer pressesjefen før vi setter oss inn i en bås på Kulturhuset. Belysningen er dempet, det er oktober, og en som ikke hadde visst bedre, hadde beskrevet stemningen som nettopp melankolsk.

Det er vanskelig å ikke tenke på Thomas Dybdahl som en sårbar mann i brønndype tanker, og alle andre klisjeer man knytter til den skjøre, vakre stemmen han er kjent for. Men i dag er han lett og livlig, og forteller om tiden etter solodebuten.

– Jeg husker fortsatt hvor sykt glade vi ble da vi fikk en sang A-listet på NRK P3 for første gang. P3 var the shit, liksom, sier han begeistret.

Året er 2002 og Thomas har sagt opp jobben på Videoverden i Sandnes for å satse på musikken. Han har nettopp gitt ut sitt første album ... *That Great October Sound*, og det begynner å bli meningsløst å si nei til spillejobber på grunn av jobbvakter i videosjappa.

Albumet beskrives som «en uvanlig sterk debut» i Dagbladet, og Thomas blir sammenlignet med Beck, Neil Young og Jeff Buckley. I løpet av et år vil han ha varmet opp for barndomshelten Morten Abel, fått en låt A-listet i NRK P3, og Spellemannspris for beste popsolist. Siden den gang har han gitt ut åtte soloplater, og han har ingen ambisjoner om å gi seg med det første.

– Jeg var en sånn gitarnerd

Thomas vokste opp i Sandnes utenfor Stavanger. Han kan ikke huske å ha drevet med noe annet enn musikk, og det finnes bilder av en tre år gammel Thomas med gitar i armene.

– Jeg begynte ikke å spille ordentlig før jeg var sånn ti år. Og da ble jeg en sånn gitarnerd som sto i stua og øvde fem, seks timer om dagen, forteller han.

Til tross for en liten drøm om å studere biologi, og en enorm nysgjerrighet han mener overstiger den faktiske evnen til å ta til seg kunnskap – er det bare musikk han vet hvordan man gjør.

Det er ikke åpenbart at musikeren som har blitt beskrevet som Jeff Buckleys lillebrors første helt var Michael Jackson, men dog.

– Michael Jackson var livet. Jeg hadde mange sånne danse- og sangoppvisninger i stuen, sier Thomas og smiler.

Utover det var det Stavangermusikeren Morten Abel og bandet September When, som gjorde musikkdrømmen håndgripelig.

– De ga deg troen på at det gikk an! Du hadde en vaskeekte popstjerne i Morten Abel. Det var ikke bare der ute i den store verden, det var i nabobyen liksom, sier Thomas.

Det var bare et spørsmål om tid før han begynte å skrive egne sanger. Han gikk på

musikklinjen på Lundeheugen videregående skole, og det var en åpenbar del av pakken.

– Hvilke temaer skrev du om da?

Thomas Dybdahl begynner å le.

– Nei, du kan jo gjette.

– Handlet det mye om kjærlighet?

– He he, ganske mye ja. Men mye pompøse ting også selvfølgelig. Det første bandet mitt het Deep.

Han ler litt skamfullt og fortsetter:

– Jeg hadde sikkert blitt skremt hvis jeg hadde hørt det nå. Vi taklet mye verdensproblemer tror jeg, kanskje vi til og med løste dem i en sang.

Han er takknemlig for at sosiale medier ikke eksisterte på den tiden. Altså vil ikke Deeps ungdomspoesi stige til overflaten med det første – til stor skuffelse for resten av oss.

På randen av gjennombrudd

Thomas har en beskjeden holdning til sin egen suksess, og understreker at det ikke alltid har gått veien for ham. Han var 22 år gammel da den første soloplaten kom ut, men hadde vært låtskriver og gitarist i Stavangerbandet Quadroponics i flere år før det. Og det gikk skikkelig bra – nesten. Bandet var signert til plateselskapet «A touch of jazz» i USA, og var på randen av et gjennombrudd.

– Det var liksom DJ Jazzy Jeff sitt selskap, han som hadde disse megahitene med Will Smith. Så jeg opplevde ganske tidlig rushet i å tro at «nå skjer det». Men så skjedde det jo ikke, forteller han.

Thomas er glad han opplevde både musikalske oppturer og nedturer før den første platen kom ut. Det lærte ham at ting ikke alltid går bra.

«Jeg vet ikke hva annet jeg er flink til. Hva skal jeg gjøre hvis folk ikke lenger vil høre på meg?»

– Er du noen gang redd for at du skal slutte å være inspirert til å lage musikk?

– Ja.

Han tar en lengre pause og ser tanketungt ut i lokalet. Etter en stund begynner han å fortelle om den gangen det nesten gikk galt. For to år siden hadde han reist og turnert så mye alene at han fysisk ikke klarte å få kroppen sin om bord i et fly. Han måtte finne ut av om han ikke lenger likte det han holdt på med, eller om det handlet om måten han gjorde det på.

– Det er jo reisingen som tar knekken på deg. Når man står og krangler med en eller annen slovakisk bagasjestuer på en flyplass klokken fem om morgenen for hundrede gangen. Da blir man gammel, sier han.

Heldigvis fant han ut at han fremdeles elsket musikken, og begynte å rydde opp i ting. Nå sier han for eksempel bare ja til ting han har lyst til å gjøre, som ikke koster ham for mye personlig. Han har holdt på så lenge nå, så det må være greit, sier han.

THOMAS DYBDAHL (39)

- Norsk sanger, gitarist og låtskriver fra Sandnes
- Bosatt i Stavanger med kona Unni Carr Dybdahl og sønnen Albert
- Fikk sitt store gjennombrudd med albumet ... *that great October sound* i 2002
- Aktuell med albumet *All These Things*

– Du er aldri bedre enn ditt siste album

Selv om Thomas Dybdahl vokste opp i Sandnes, er det Stavanger som er hjemme nå. Der bor han med kona Unni Carr Dybdahl, og sønnen Albert.

– Jeg bruker ikke min egen by til de store opplevelsene. Jeg bruker den bare til hjemmeliv. Jeg tenker på hva jeg skal ha til middag og ikke på å gå ut.

Vanligvis spiller han mellom 70 og 100 konserter på et år. Det innebærer en del reisedager. Gruer han seg noen gang til å reise fra familien og spille konserter? Ja, svarer han raskt. Så forsvinner han inn i seg selv en liten stund.

– Jeg gruer meg alltid hvis jeg har vært hjemme litt. Jeg har en sånn magisk grense. Hvis jeg har vært hjemme mer enn en uke, begynner jeg å grue meg til å spille, fordi jeg føler det tilhører et helt annet liv.

Hvis han derimot er hjemme mer enn en måned, er han «døden nær» og vil bare ut å spille. «Sweetspoten» ligger et sted i mellom, forklarer han.

– Hva bekymrer du deg for?

Thomas trekker pusten dypt.

– Åh. Veldig mye. Men en bekymrer seg ofte for sånne dølle ting føler jeg. Jeg bekymrer meg for penger hele tiden.

Han er redd for å ikke kunne forsørge familien, forteller han. Å ikke ha noe til overs den dagen folk slutter å gå på konsertene og kjøpe platene hans. I de mest positive øyeblikkene tenker han at han har opparbeidet seg et lojalt publikum som vil følge ham i tykt og tynt.

– Men realiteten er at hvis du gir ut noe de ikke liker,

«Michael Jackson var livet. Jeg hadde mange sånne danse- og sangoppvisninger i stuen»

hører de ikke på det. Så enkelt som det. Er du uheldig kan en plate være død én uke etter at den kommer ut, forklarer han.

Skrekkscenarioet er å plutselig stå overfor to år med tom kalender. To år som var planlagt brukt på turné, å spille på festivaler og lage ny musikk – og forventninger om penger i kassa.

– Du er aldri bedre enn ditt siste album. Dette prestasjonsjaget gjør at du må levere noe det går an å skape en karriere av.

Det aller viktigste er likevel å være en god far for sønnen Albert. Det er livsoppgaven hans. Men oppi alt dette skal han også ha sitt eget liv, og ikke minst være en forsørger.

– Jeg tok ikke en bachelor eller master i noe før jeg begynte å spille musikk. Det er sikkert derfor jeg noier ganske kraftig. Jeg vet ikke hva annet jeg kunne gjort. Jeg vet ikke hva annet jeg er flink til. Hva gjør jeg hvis folk ikke lenger vil høre på meg?

Han finner liten trøst i at dette evige jaget og følelsen av å aldri være god nok fungerer drivende for musikkproduksjonen.

– Jeg skulle bare ønske at det ikke ga meg søvnløse netter. Hvis det bare hadde plaget meg på dagtid, hadde det ikke vært noe problem.

Han har prøvd å meditere. Nå gleder han seg til å prøve Sam Harris' nye meditasjonsapp «Waking up». Han tror ikke sånt funker for alle, men håper det vil funke for ham.

– Det er pusten jeg må jobbe med. Jeg kjenner det. Søvnløse netter til tross, Thomas tror ikke på klisjeen

om den lidende kunstneren. Han tror denne misforståelsen kommer av at folk flest ikke helt forstår hva kreativitet er.

– Det er å følge en idé, gå dit den tar deg, og forsake sannhet i jakten på den, sier han og legger til:

– Jeg sier ikke at det å lide ikke produserer noe bra, men i øyeblikket produserer det som regel aldri noe annet enn lidelse.

– Men det er kanskje vår rolle som musikere og kunstnere å tolke og bearbeide det, for så å gjøre det om til noe annet.

Blir zen av golf

Thomas tar en stor slurk eplejuice og lager en umpf-aktig lyd. Jeg har nettopp spurt ham hva han gjør når han ikke spiller musikk.

– Da gjør jeg superstreite ting. Eh he he, jeg lager øl.

– Men det er vel ikke så streit?

– Nææææ, det er ganske streit. Det lukter litt midtlivskrise av den.

Sesongens øl har fått navnet «Tropenatt» og er laget spesielt til vårens turné. Den serverte han i går, da han arrangerte lyttfest for det nye albumet i studioet sitt i

Stavanger. Så hvis han ser ut som om han er litt «trang i hodet», er det derfor, forklarer han.

Brått kommer Thomas på at spørsmålet handlet om hva han gjør når han nettopp ikke driver med musikk.

– Ja, også spiller jeg golf.

– Ja, det er ganske streit. Er du god?

– Nei, ikke i det hele tatt. Jeg «sucke big time». Men det er det nærmeste jeg har kommet å være helt zen. Det er så vanskelig at jeg aldri har tatt meg selv i å tenke på andre ting underveis. Det er kanskje det som appellerer mest til meg. Meditasjonen i det.

Han er nemlig en «sinnsykt rastløs person», og mener han driver kona Unni til vanvidd med sin hvileløse vandring rundt i huset.

– Jeg har alltid en romantisk drøm om å ligge på sofaen, se på The Simpsons og koble helt av. Men det går 20 minutter og så blir jeg rastløs.

Kanskje er det nettopp rastløsheten som gjør at han etter 16 år fortsatt håper han har en lang karriere i vente.

– Jeg håper bare at det går bra på en måte.

magasin@universitas.no

FEM KJAPPE

1. Har du noen forbilder?

Egentlig alle som virker til å ha kontroll på livet sitt og vet hva som gjør de lykkelige.

2. Når var du sist gang full?

På ølfestival, det er så små glass og det leder til at man tror man aldri kan bli full. Det er feil.

3. Hva gjør du når du skal slappe av?

Podcast og gåtur hvis jeg trenger å bare gire meg ned litt. Vegetering og Futurama på sofaen hvis jeg er døds liten.

4. Mest skjellsettende opplevelse?

22. juli, 9/11 og å bli pappa.

5. Beste filmopplevelse?

Sunrise med live score av Lambchop på Folken i Stavanger.

FÅR IKKE RO: –Pulsen øker, man klarer ikke å puste ordentlig, forteller Solveig Bua Løken. Hun har slitt med søvnproblemer og angst siden det ble slutt med kjæresten i sommer.

NÅR ALLE ANDRE SOVER

tekst: KRISTINE SØRHEIM OG PERNILLE SOLHEIM
foto: OLA VATN

NESTEN ÉN AV TRE NORSKE STUDENTER SIER
AT DE SLITER MED SØVNVANSKER. HVORDAN
FØLES DET Å IKKE SOVE PÅ FLERE DAGER? ►►

Klokken er 03: 00. Det er tirsdag og Oslo er stille. Dørene er låst, og vinduene i leilighetene mørke. Bak tykke murvegger ligger mennesker i dyp søvn. Tusenvis av kroppar som hviler, bearbeider inntrykkene fra dagen, henter energi til resten av uka. Men noen ligger våkne. De som ligger i sengen og vrir seg, med hodet fullt av tanker som kverner og kverner. De som ikke får sove. Dette er tre av dem.

– Klarer ikke å roe meg ned

Doktorgradsstipendiat Solveig Bua Løken (26) står under de gulnede trærne utenfor Lidts hus i Botanisk hage. For omlag to måneder siden gikk hun inn i en forskningsstilling. Ved siden av jobber hun som desker i Universitas.

– Jeg leverte masteren min rett før sommeren, var i en veldig produktiv fase og fikk denne jobben, forteller hun.

Ting var tilsynelatende i ferd med å falle på plass for den vordende biologen. Men så kom knekken. Rundt samme tid som Solveig startet i den nye jobben, slo kjæresten opp med henne, etter mer enn 5 år sammen. Siden da har hun føyd seg inn i rekken av studenter som ikke sover.

Det opprivende bruddet satte Solveig i krisemodus, og hennes første reaksjon var å dra ut og feste. Når hun var full, fikk hun sove.

– Men det er alle de andre dagene, når du ligger der alene og kverner, at det ikke går.

Søvnløshet (insomnia) er en diagnose som stilles når en person opplever vansker med innsovning og/eller oppvåkning, og sliter med søvnighet på dagtid minst tre ganger i uka, i mer enn tre måneder. Ifølge Studentenes helse- og trivselsundersøkelse 2018 (SHoT) rapporterer 31 prosent av norske studenter om søvnvansker – nesten én av tre.

Solveig kan ikke sies å ha insomnia helt ennå, med sine to måneder med manglende nattesøvn. Men hun er ikke fremmed for problematikken, siden hun også tidvis slet med søvnen da hun var yngre. Hun kunne ha vansker med å sovne, og ha underlige drømmer, som hun i dag mener kan ha vært stressutløste.

Følelsen Solveig har når hun, som 26-åring, ligger i senga og forsøker å sove, kjenner hun igjen fra sine tidlige tenår.

– Hjernene klarer liksom ikke å skru seg av, den går på høygir, sier hun.

– Jeg er jo en ekstrovert person, som er mye sosial og er veldig aktiv, så på kvelden klarer jeg ikke å roe ned igjen.

Kropp og psyke

Når hun ligger der, ute av stand til å sove, får kjærlighetssorgen rom til å herje.

– Jeg ligger og kverner på bruddet. Samtidig er jeg så lei av å tenke på det, for det kommer jo ikke noe nytt.

Solveig og ekskjeresten delte liv, og de delte et hjem. Men nå er det bare henne igjen i leiligheten.

– Når man ligger der, i den samme leiligheten, den samme senga ... Det blir så tydelig at man er alene, da.

Kjærlighetssorgen utløser iblant også angstsymptomer i Solveig, som hyppigst kommer til overflaten når hun nettopp ligger alene og forsøker å sove.

– Pulsen øker, man klarer ikke å puste ordentlig, og så blir det en ond sirkel, hvor det blir umulig å slappe av, forteller hun.

– Man blir så sliten av å ikke sove, at man ikke har energien som kreves for å holde angsten på avstand.

Hun blir stille litt.

– Det er rart hvordan kropp og psyke har vært to adskilte felt så lenge, for det blir jo så tydelig i slike tilfeller hvor tett knyttet de er til hverandre, sier hun.

– Det er så mange fysiske reaksjoner på det psykiske ubehaget man kan oppleve som menneske.

Det kan ta lang tid, men Solveig får som oftest sove til slutt. Og hun har noen hjelpemidler.

– Jeg har faktisk prøvd meditasjonsapper! Jeg har gjort så mye narr av det tidligere, men dét, og pustøvelser, fungerer i hvert fall litt. Og medisiner, da.

Etter en måned med minimalt med søvn, gikk Solveig til legen. I dag går hun på effektive medisiner, og hun er 50 prosent sykmeldt. Dette har gjort hverdagen hennes betydelig lettere. For selv med fleksitid og forståelsesfulle veiledere, slet Solveig med dårlig samvittighet for sin nedsatte yteevne.

– Det er jo en kjempekul jobb, som jeg i utgangspunktet er veldig engasjert i, men når jeg ikke får sove, klarer jeg ikke å engasjere eller konsentrere meg lenger. Det gjør noe med selvtilliten å ikke klare og komme seg opp tidsnok på jobb og prestere som man ønsker. Og man føler jo at man ikke

mestrer de helt enkle oppgavene i livet. Du har liksom ikke kontroll over primærbehovene dine, sier hun, og fortsetter:

– Man blir jo helt koko av å ikke sove. Man klarer ikke å være seg selv, eller tenke klart.

Så smiler hun litt.

– På mange måter er det jo bra at dette skjedde når jeg først kom meg ut i arbeidslivet, for det er nok et mye bedre hjelpeapparat for dette når du er ansatt.

Økt risiko for depresjon og angst

– Generelt stiger søvnproblemer blant både unge, studenter og voksne, sier Ståle Pallesen.

Han er professor ved Institutt for samfunnspsykologi ved Universitetet i Bergen og har forsket på søvn og søvnforstyrrelser. Pallesen forteller at søvnproblemer kan skyldes alt fra stress til dårlige vaner, og at søvnunderskudd, over tid, kan gi store helsemessige konsekvenser.

– Lite søvn kan for eksempel øke risikoen for hjerte- og karlidelser, diabetes og overvekt. Men ikke minst kan det ha en negativ innvirkning på den psykiske helsen – kanskje særlig i form av økt risiko for depresjon og angst, sier han.

Kornelia Beiske, søvnforsker og overlege på seksjon for klinisk nevrofysiologi ved Oslo universitetssykehus, Ullevål, peker på flere konsekvenser ved søvnvansker:

– For lite søvn kan også medføre redusert konsentrasjonsevne, svekket sosial funksjon og fysisk ubehag, sier Beiske.

Hun støtter også opp under det Solveig forteller om «den onde sirkelen»: At man kan bli så opptatt av søvnproblemen sine, at også dét blir en trigger for uro.

– Måling av søvn og søvnkvalitet kan føre til økt angst og bekymring for at man ikke sover nok eller godt nok, og føre til forverring av søvnproblemer eller utvikling av insomnia.

Ifølge Pallesen er det vanskelig å peke på en bestemt årsak til økende problemer knyttet til søvn. Han trekker likevel frem økt stress og stadig høyere forventninger i samfunnet som mulige forklaringer.

– Et 24-timers samfunn med mer skiftarbeid, økt bruk av elektroniske og portable medier, øker presset på individene, sier Pallesen.

«Hjernen klarer liksom ikke å skru seg av, den går på høygir»

Solveig Bua Løken

PÅVIRKER SELVTILLITEN: Solveig hadde nettopp startet i ny jobb da søvnproblemen meldte seg. – Det gjør noe med selvtilliten å ikke klare å komme seg opp tidsnok på jobb og prestere som man ønsker.

ENSOMMENETTER: Julie tilbringer de søvnløse nettene alene på et 7,5-kvadratmeters rom. Når alle andre sover, føler hun på en vond ensomhet.

SLITES UT: – Jeg er en person som tåler lite søvn, men jeg er sliten nå, forteller Julie Nicolaisen, som iblant kan gå flere netter uten å sove.

Helt alene

– Det er litt rart. Når du flytter til en så stor by, og er omringet av folk. Også føler du deg helt alene.

Da Julie Nicolaisen (22) flyttet til Oslo for å begynne på journaliststudiet fikk hun store søvnproblemer. Siden semesteret begynte har hun ofte gått flere netter uten å sove.

Det siste året har hun reist til Sør-Afrika tre ganger for å jobbe på et naturreservat som har som mål å redde dyr – primært løver – fra oppdrett, troféjakt og turistvirksomhet. Det frivillige arbeidet har gitt Julie mening og mestringfølelse. På armen har hun en tatovering av en av løve. Men på sitt siste opphold ble 22-åringen syk. En betennelse i overkroppen utviklet seg raskt og hun ble satt på sterk antibiotika, som bare gjorde vondt verre.

– Jeg var helt alene på et sykehus, en 15-timers flytur unna familien og jeg visste ikke hva som var galt. Selvfølgelig var jeg redd.

Den gjenstridige sykdommen fikk konsekvenser for Julies studiestart.

– Jeg kom hjem til fadderuka, og var kjempedårlig. I stedet for å være sosial og få meg nye venner, bare sov jeg, og så begynte studiene. Og da ble det ikke søvn.

– Jeg har fått meg venner, og jeg trives jo, men jeg føler at jeg mistet så mye av det viktige

sosiale grunnlaget, forteller Julie, og legger til at hun ikke har fått bearbeidet det å forlate Sør-Afrika og dyrene hun bryr seg om.

På gården et par timer utenfor Cape-Town, er det lange arbeidsdager. Julie er vant til å sjonglere hardt fysisk arbeid og en sosial hverdag:

– Det er en helt annen type hverdag. Man blir

«Man blir jo helt koko av å ikke sove. Man klarer ikke å være seg selv, eller tenke klart»

Solveig Bua Løken

ekstremt sliten, det er en helt annen type stimuli enn det man får her i Oslo. Samtidig liker jeg det så godt, så det gir meg energi også, forteller hun.

Julie tror at mindre sosialt samvær, både med folk og dyr, kan være en av årsakene til søvnproblemene.

– Altså, det er flaut å si, for man er jo rundt folk hele tiden, sier hun og biter seg i leppa før hun fortsetter:

– Jeg har aldri kjent på det før, å være rundt så mange – og likevel føle meg så ensom. Men det er det jeg gjør.

Uten rom til å puste

Julie beskriver en hverdag med lite skole og en tom kalender. Hun sitter mye for seg selv på det knøttlille rommet, kanskje helt fra skolen er ferdig, frem til leggetid. Og på natta, når alle andre sover, føler hun også på en vond ensomhet.

– Det har hendt at jeg har dratt hjem til familien. At jeg har tenkt at jeg ikke orker å sitte hjemme og stirre alene, så jeg hopper på toget til Toten og dropper skolen.

Julie sover mye bedre de dagene hun har vært sosial. Å være sammen med folk er det eneste som virkelig hjelper når hun er her i Oslo, men hun har også forsøkt å anvende meditasjonsteknikker og dyretelepati, en avslapningsteknikk hun plukket opp i Sør-Afrika. Hun ler litt.

– Alle som hører om dette med dyretelepati tror jo jeg er gæren. Og det er kanskje litt det som er greia. At jeg føler at jeg ikke har noen her i Oslo å snakke om disse tingene med. Om Sør-Afrika, og sånn.

Hjemme på Toten og i Sør-Afrika er det plass til å puste. Og senga er et fristed, et sted forbeholdt soving – på nattetid. I leiligheten i Oslo, foregår alt på 7,5 kvadratmeter. ►►

PRØVD ALT: Anneli Borgen prøvde mange alternative metoder før hun så seg nødt til å gå til legen med søvnproblemene. – Å brenne eteriske oljer, legge mobilen på kjøkkenet, hypnose... Jeg elsker jo ASMR, men det fungerte heller ikke.

BRA IGJEN: Etter en familiejul i trygge omgivelser, snudde det for Anneli, og hun fikk endelig sove igjen. I dag er senga en avslappet sfære.

◀◀ – Jeg forbinder ikke senga med søvn lenger, og det ødelegger.

Vanligvis legger Julie seg til å sove rundt klokka elleve. Da begynner hodet å kverne, og slik fortsetter det. Ofte ender hun opp med å dra rett på skolen uten å sove.

– Jeg er en person som tåler lite søvn, men jeg er sliten nå.

Ifølge Pallesen ved UiB henger søvnproblemer og psykiske lidelser ofte tett sammen og kan påvirke hverandre gjensidig. Psykiske lidelser kan ofte være en utløsende årsak til søvnproblemer, men søvnproblemer kan også medføre økt risiko for utvikling av psykiske lidelser som depresjon og angst. Slik var det for Julie, da hun for noen uker siden fikk feber, ble svimmel og hadde store brystsmerter. Hun ble brakt til legevakten, hvor de ikke fant noe fysisk galt.

– Jeg klarer ikke helt å tro at det var et angstanfall. Det er så fjernt for meg at det skjer med meg, sier Julie.

Men hun orker ikke å grave seg ned i det, og hun har ikke lyst til å gå og kjenne etter, for da blir alt mye verre.

– Det eneste som fungerer for meg er å gjøre ting. Være sosial.

Hun tar en tenkepause, stryker over tatoveringen.

– Og det å reise til Sør-Afrika da. Det er da jeg virkelig har det bra.

Ekspertene peker på at økt stress gjerne fører til svekket søvnkvalitet. Når man er ung er man særlig sårbar for stress, og mange sliter seg ut fra en trang om å yte sitt beste for seg selv og alle rundt seg.

Å høre på hjertet

For ett år siden satt Anneli Borgen (20) på UiO, og kjente at kroppen ikke orket mer. Hun gikk opp til seminarlederen:

– Unnskyld, jeg må hjem å sove.

I et halvt år hadde hun knapt nok sovet.

Klokken er 20:00, og i den store leiligheten på Majorstua lager kjæresten hennes, Sophus (21), middag. Anneli er kvikk og våken, til tross for at hun sjonglerer mellom deltidsjobber i barnehage og bar, og tar et enkeltemne i kjønnsstudier.

– Nå som jeg sover om natten, så har

jeg energien til å gjøre det jeg vil.

Fra august i fjor til februar i år var realiteten imidlertid en helt annen. Annelis første semester på Blindern var, mer enn noe annet, preget av sterke søvnproblemer.

– Jeg hadde nettopp blitt sammen med Sophus. Det var mitt første ordentlige forhold, og et avstandsforhold. Og så begynte jeg rett på studiene, og flyttet hjemmefra. Alt kom liksom på én gang, forteller hun.

For Anneli spant plutselig alt rundt avstandsforholdet. Planlegging av hvor, når og hvordan hun og Sophus skulle sees. Avstandsforholdet og den nye studiehverdagen skapte mye stress, og søvnkvaliteten ble gradvis dårligere.

– Jeg sov urolig og kunne våkne opp å panikksjekke telefonen min flere ganger i løpet av natten. Det eskalerte og innen oktober ble det et stort problem. Og så begynte jeg å tenke på det.

Det ble en ond sirkel. Jo mindre hun sov, jo mer tenkte hun på at hun ikke sov – og da ble det enda vanskeligere å falle til ro. Hun begynte å grue seg til å gå og legge seg. Søvnproblemene tok totalt kontroll over hverdagen.

– Det begynte med at jeg sov dårlig på grunn av de ytre faktorene, og så ble søvnproblemet i seg selv den aller største faktoren. Det stresset meg mer enn noe annet.

I denne perioden tenkte Anneli på søvn hele tiden. Hun leste alt hun kom over, og snakket ikke om annet. I bokhylla ved senga ligger «Why we sleep» av Matthew Walker. Anneli ler litt.

– Jeg var jo helt obsesst. På et tidspunkt leste jeg noe om hjerterytme, og at med en gang du begynner å bli bevisst på hvor raskt hjertet slår så øker hjerterytmen, og du kan ikke sove. Så hver natt lå jeg og hørte på hjerterytmen min.

Hun forteller at hun virkelig prøvde alt.

– Å brenne eteriske oljer, legge mobilene på kjøkkenet, hypnose... Jeg elsker jo ASMR, men det fungerte heller ikke.

Et eget rom

Anneli lot det gå langt uten å søke hjelp. Hun forteller om hvordan hun lå og vred seg i senga, rastløs, men samtidig utslitt.

– Jeg begynte å droppe mye sosialt, jeg orket jo ikke å feste lenger. Jeg har alltid vært veldig gira på fest, hun som legger seg sist liksom, men dette halvåret sovnet jeg med en gang jeg rørte alkohol, forteller hun.

Folk rundt Anneli var ekstremt bekymret. De kunne se hvor sliten hun var, og tryglet henne om å be om hjelp. Til slutt gikk hun til legen.

– Jeg har sett så mange nyheter om hvordan sovepiller gis ut over en lav sko, at det egentlig ikke hjelper, og tenkte at jeg skulle klare meg uten en sånn type «quick fix», men til slutt innså jeg at jeg faktisk var for sliten til å klare og fikse problemet.

Hun fikk et mildt innsovnende middel, og i begynnelsen hjalp det litt.

– Men ganske raskt var det som om kroppen ble immun, og jeg var tilbake på scratch, forteller hun og blir stille.

Men så begynte det å gå bedre. Etter en tøff eksamensperiode reiste Anneli på ferie med moren sin, og feiret jul hjemme, i trygge og vante omgivelser.

– Det er vanskelig å sette fingeren på hvorfor det ble bra, sier hun.

Da hun kom tilbake til Oslo, bodde hun en periode i den store leiligheten alene. Det som først føltes tomt, ensomt og usikkert, ble plutselig en løsning.

– Jeg begynte å spre tingene mine utover, jeg flyttet alt som før hadde foregått inne på et lite rom ut i hele leiligheten og fylte det med mine ting, forteller hun.

«Dette halvåret sovnet jeg med en gang jeg rørte alkohol»

Anneli Borgen

Anneli skapte sitt eget rom og ble komfortabel i eget selskap. Hun hvilte mer i seg selv.

– Jeg tok opp igjen kreative aktiviteter jeg liker å drive med. Skrivning og tegning, aktiviteter som ikke krever at jeg prestere, og gjorde disse tingene utenfor soverommet. Rommet mitt og senga kunne beholdes soving og hvile. Alt måtte ikke skje der.

Hun smiler og rekonstruerer en scene fra begynnelsen av februar:

– Det begynte å bli lysere. Og en av disse soldagene gikk jeg alene og kjøpte meg pastellkritt til å tegne med. Da jeg kom tilbake i leiligheten følte jeg meg ikke ensom, selv om det var helt tomt her.

Omtrent samtidig foreslo Sophus at han skulle komme til Oslo, og de begynte å planlegge og flytte sammen. Anneli beskriver det som en stor lettelse å kunne stadfeste fremtiden litt.

– Jeg hadde ikke klart ett år til med avstandsforhold. Det var utrolig deilig å bli kvitt den uvissheten som kommer med avstandsforhold, sier hun.

Anneli smiler og slår hånda ut mot senga, liksom for å understreke hvordan senga igjen har blitt en avslappet sfære.

– Alle disse faktorene fjernet fokuset vekk fra søvn, og det ble løsningen. Å slutte og la alt kretse rundt det.

Husk å puste

Tilbake i Botanisk hage loser en vekter etter nøklene ut av hagen, og portene låses. Solveig fikler med sin egen portnøkkel – et håndfast bevis på drømmejobben.

– Det kommer jo til å gå bedre, det kommer til å gå over, sier hun, og presiserer:

– Det er allerede bedre. Jeg måtte bare tillate meg selv at det tar tid.

Hun pakker skjerfet tettere om halsen og gjør seg klar til å gå, låse opp smijernsporten og trille sykkelen ut i Monrads gate.

– Det er så viktig da, at man gir seg selv den tiden det tar å bli bedre. At man puster. Puster med magen, og ber om hjelp.

magasin@universitas.no

SKILSMISSEEVOKSEN

DA JEG FIKK VITE AT FORELDRENE MINE SKULLE SKILLES FALT LIVET MITT I TUSEN KNAS. SKAL MAN EGENTLIG BLI SÅ STERKT PÅVIRKET AV DET NÅR MAN ER 21 ÅR GAMMEL?

tekst: **MARIA STØRE**

Jeg hører på stemmen til mamma at noe er galt. Det er fredag kveld og jeg har nettopp slukt et par øl ute. I morgen skal livet mitt begynne. Jeg skal flytte inn med to venninner, jeg har nettopp startet i en ny jobb og studiet har endelig kommet ordentlig i gang. Men jeg hører på stemmen til mamma at noe er galt. Kjære mamma, du som alltid sier du ser meg. Har du glemte hvor godt jeg ser deg?

Den kvelden fikk jeg vite at mamma og pappa skulle gå fra hverandre. Men det visste jeg jo allerede. Jeg har sett disse menneskene nesten hver dag siden jeg kom til verden.

Da jeg kom hjem fra en lang reise var det lett å se at noe hadde endret seg i barndomshjemmet. Bomben begynte å tikke i juni. Jeg visste det kom til smelle, jeg visste bare ikke når. Tikkingen forsvant til tider, andre ganger forbedte jeg meg på det uunngåelige. Bomben som til slutt gikk av ga ikke noe smell, bare et stakkarslig sukk.

Lørdagen etter beskjedene kom var en tåke av tårer og migrene, mens jeg tappert malte den nye leiligheten min. For jeg prøvde å være tapper. Jeg er vant til å være sterk og tøff, men mens jeg stod der med malekosten i hånda og tårevåte øyne klarte jeg ikke mer. Skilsmissten var for sterk. Kroppen reagerte for meg, som om noen slo meg i magen til jeg ikke kunne puste lenger. Jeg sank ned på gulvet og hulket av smerte. Jeg følte så mye ansvar, for foreldrene mine, for broren min og for min egen fremtid. Den dårlige samvittigheten slukte meg da den eneste tanken jeg satt igjen med var: Hva med meg? Skal ingen passe på meg? Jeg følte meg som et sårbart barn.

Bare gi meg én dag til, tenkte jeg. Bare én dag med ferieminner, gode samtaler, latterkrampes og støtte fra de to menneskene som oppdro meg, sammen.

Jeg ble kjent med mamma og pappa på nytt i disse ukene. Jeg fikk vite hvor det gikk galt, og hvorfor. Da jeg var yngre kunne jeg titte ut av vinduet på natten, og se mamma og pappa sitte på terrassen med lidenskapelige blikk og alltid noe å prate om. Det bildet svinner aldri. Et bilde av to bestevenner, det perfekte par.

Kanskje var de ikke et par i det hele tatt? Kanskje de i flere år bare har snakket om problemene?

Ofte blir jeg spurt om det var en vond skilsmisse, men alle skilsmisser er vel vonde? Likevel skulle jeg vært bedre herdet. Det sies at halvparten av alle ekteskap ender i skilsmisse. Burde det ikke da være enklere?

Sorgen var overveldende, og jeg var utrøstelig. For det var en tragedie. Det ER en tragedie. Jeg har prøvd å riste det av meg, akseptere at skilsmisse er vanlig og fokusere på fordelene. Kanskje de får det bedre nå, kanskje familien vår trengte dette?

Det er vanskelig å tro at det kan bli bedre, når livet jeg kjenner har vært så bra. Det livet kommer aldri igjen. Det føles som om noe har dødd. Ikke bare mine foreldres kjærlighet, men også livet jeg har levd. Flere påpeker at jeg er voksen nå, at det livet hadde forsvunnet uansett. At de minnene bare finnes i fortiden og at jeg ikke trenger foreldrene mine på samme måte lenger. Jeg er jo voksen nå.

Jeg vet hvor vondt mamma og pappa har det, derfor har jeg prøvd å legge lokk på følelsene og min egen sårbarhet. Jeg vil ikke være enda en byrde når foreldrene mine tross alt går gjennom noe vondt.

En kveld da mamma og jeg var hos filletanten min begynte vi å snakke om alt det praktiske. Jeg prøvde å være praktisk. Praktisk om jula, om hjemmet, om hva som er best for broren min og meg. Mamma gråt. Det var først i en alder av 21 at jeg så mamma gråte ordentlig. Det satte meg helt ut.

Vi trøstet henne en stund, før min filletante snudde seg mot meg og sa: «Maria, jeg vet at du går gjennom dette du også, og du har lov til å føle hva du vil».

Det føles ikke sånn.

Overdramatisk. Det er sånn jeg føler meg. Til tross for støtte og forståelsesfulle blikk er det nok vanskelig for utenforstående å se hva som skjer inne i hodet til et voksent skilsmissebarn. Jeg burde jo takle dette, men jeg føler meg skjør.

ILLUSTRASJON: LONE AADNEKVAM

«Det føles som om noe har dødd. Ikke bare mine foreldres kjærighet, men også livet jeg har levd.»

Ja, de praktiske spørsmålene er vonde. Hvor vi skal feire jul, hvor ofte jeg skal dra hjem til hvem, og hva skjer med huset? Likevel er det ikke det som gjør vondest.

Det vondeste er verdiene som er rystet ved. Mamma og pappa som var mitt forbilde på ekte kjærighet. Fjolling, omsorg, kranling og tilgivelse, det har vært min oppvekst. Det har vært min byggesten. Jeg er et produkt av dem og hvordan de har vært sammen. Men nå?

Nå er jeg voksen og må jeg skape mine egne verdier, samtidig som jeg prøver å bevare den jeg er. En del av meg har sluttet å tro på evig kjærighet. På en date i høst sa jeg høyt og ganske ut av det blå: «Ja, jeg kunne egentlig tenkt meg å bli alenemor». Tenk at jeg sa det. Stakkaren må ha trodd jeg var gal.

En helt ny prosess har startet inne i meg. Jeg måtte gå en litt kynisk vei for å finne meg selv igjen. For jeg har vært, og er nok enda i en identitetskrise. Jeg fant en ny meg den dagen jeg innså at mamma og pappa bare er sårbare mennesker de også, og at kjærigheten ikke alltid varer evig.

Det var en trist konklusjon å komme frem til, og det har gjort uhyre vondt å avmytifisere mamma og pappa. Å innse

at de kan ha det vondt, at de elsker og hater, at de ikke alltid er de klokeste menneskene i verden.

Jeg har følt meg ekstremt ensom i denne oppdagelsen, og jeg kan ikke forstå at man ikke snakker mer om hvordan det er å bli skilsmissebarn som voksen.

Trøsten åpenbarte seg da jeg innså at noen ganger varer kjærigheten likevel. Den gjør det i kjærigheten jeg har for min bror, i den endeløse kjærigheten mamma og pappa fortsatt sammen viser for meg og broren min. Den gjør det i støtten de enda viser hverandre.

En av mine beste venner fortalte meg at skilsmisse er den tredje største tragedien et menneske kan oppleve. Da er det kanskje ikke så rart at jeg som 21 år gammel knuste i tusen biter. Da er det kanskje ikke så rart at gjenoppbyggingen tar tid.

Jeg må nok gjennom noen faser, med mimring og spørsmål knyttet til ethvert minne, med sorg og angst for at ingen forstår, med tvil på den evige kjærigheten og en sørgelig aksept for hva som har skjedd.

Men det kommer til å gå bra. Det må bare gå bra.

magasin@universitas.no

” «Bus Stop» reflekterer opplevelsen min av å flytte til London. Det konsentrerer seg om tendensen busstopp har til å bli scener, hvor menneskelig interaksjon kan utspille seg. Med et folkehav i kontinuerlig bevegelse som bakteppe.

Henrik Follesø Egeland, fotograf